

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN EVLİLİK UYUMLARI VE
TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuray HIDİR

BURSA

2019

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN EVLİLİK UYUMLARI VE
TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Nuray HIDİR

Danışman

Prof. Dr. Mehmet Reşat PEKER

BURSA

2019

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin etik ve akademik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Nuray HİDİR

20/08/2019

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 02/ 09 /2019

Tez Başlığı / Konusu: Öğretmenlerin Evlilik Uyumları Ve Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi / Öğretmenlerde Evlilik Uyumu İle Tükenmişlik Arasındaki İlişki

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 88 sayfalık kısmına ilişkin, 27/08/2019 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 19'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

02.09.2019
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Nuray HIDİR

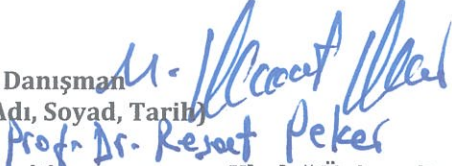
Öğrenci No: 800821003

Anabilim Dalı: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Programı: Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık

Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman
(Adı, Soyad, Tarih)

Prof. Dr. Resat Peker

* Turnitin programına Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ve Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans / Doktora tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Nuray HİDİR

Danışman

Prof. Dr. Mehmet Reşat PEKER

Eğitim Bilimleri ABD Başkanı

Prof. Dr. Sedat YÜKSEL

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 800821003 numara ile kayıtlı Nuray HIDIR'ın hazırladığı "Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ve Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 27 / 09 /2019 günü 14:00 - 15:30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının (başarılı/başarısız) olduğuna (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Prof. Dr. M. Reşat PEKER

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. H. Asude BAŞAL
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Ayla AKBAŞ
Kocaeli Üniversitesi

ÖZET

Yazar : Nuray HIDİR
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı : Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XVI +88
Mezuniyet Tarihi : .../.../2019
Tez : Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ve Tükenmişlik Düzeylerinin

Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet Reşat Peker

ÖĞRETMENLERİN EVLİLİK UYUMLARI VE TÜKENMİŞLİK

DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Araştırma öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenler (çalıştığı okul kademesi, yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, evlilik biçimi, evlilik yaşı, evlilik yılı, geldiği aile yapısı, kaçınıcı evliliği olduğu, çocuk sayısı) açısından incelenmesi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Örneklem grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Çanakkale ilinde görev yapan ve toplam 213 gönüllü öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış Maslach Tükenmişlik Envanteri (MTE) ile Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise olmak üzere dört farklı kademe görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır. Toplamda 213 öğretmene ulaşılmıştır. Buna göre anaokulu kademesinde görev yapan 51, ilkokul kademesinde görev yapan 57, ortaokul kademesinde görev yapan 53, lise kademesinde görev yapan 52 öğretmenin doldurduğu anket bulunmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin evlilik uyum düzeyleri ile çalıştığı okul kademesi, evlilik sayısı, mesleği severek seçme durumları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Öğretmenlerin tükenmişlik durumları tükenmişlik envanterinin alt ölçekleri olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerine göre ele alınmıştır. Analiz sonuçlarında öğretmenlerin duygusal tükenme düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Öğretmenlerin çalıştığı okul kademesine göre duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinde anlamlı bir farklılıklar saptanmıştır.

Öğretmenlerin duyarsızlaşma düzeylerinin evlilik biçimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin öğrenim durumu değişkenine göre kişisel başarısızlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleği severek seçme durumu ile duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinde anlamlı bir farklılıklar saptanmıştır. Öğretmenlerin evlilik uyumları ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Evlilik uyumu arttığında duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık düzeylerinin azaldığı anlaşılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Evlilik uyumu, evlilik, tükenmişlik, öğretmen.

ABSTRACT

Author : Nuray HIDIR
University : Bursa Uludag University
Field : Department of Educational Sciences
Branch : Division of Psychological Counseling and Guidance
DegreeAwarded : Master of Science
PageNumber : XVI +88
DegreeDate : .../.../2019
Thesis : Investigation of Teachers' Marital Adjustments and Burnout

Levels by Different Variables

Supervisor : Prof. Dr. Mehmet Reşat Peker

INVESTIGATION OF TEACHERS' MARITAL ADJUSTMENTS AND BURNOUT LEVELS BY DIFFERENT VARIABLES

The research is a descriptive study aiming to examine the marital adjustment and burnout levels of teachers in terms of different variables (school level, age, gender, professional seniority, type of marriage, age of marriage, year of marriage, family structure, number of marriages, number of children) The sample group consists of 213 volunteer teachers working in Çanakkale in the 2018-2019 academic year.

The validity and reliability of the Maslach Burnout Inventory (VTE) and Marital Adjustment Scale (ESS) were used as data collection instruments. In addition, a personal information form prepared by the researcher was used to determine the demographic characteristics of the teachers. The research was applied to teachers working in four different levels as kindergarten, primary school, secondary school and high school. A total of 213 teachers were reached. Accordingly, there is a questionnaire filled out by 51 teachers working in kindergarten, 57 working in primary school, 53 working in secondary school, 52 working in high school.

As a result of the analysis, a significant difference was found between the teachers' marital adjustment levels and the level of marriage, number of marriages, and choice of profession. Teachers' burnout status was handled according to the levels of emotional exhaustion, depersonalization, and personal failure, which are subscales of burnout inventory. According to the results of the analysis, it was found that teachers' emotional exhaustion levels showed a significant difference according to age. Significant differences were found in the levels of emotional exhaustion, depersonalization, and personal failure according to the school level where teachers worked. The levels of depersonalization of teachers show a

significant difference according to the marriage styles. A significant difference was found in the level of personal failure according to the teachers' educational status variable. Significant differences were found in teachers' choice of profession and emotional exhaustion and depersonalization. There is a significant negative correlation between teachers' marital adjustment and emotional exhaustion, depersonalization, and personal failure levels. As the marital adjustment increases, emotional exhaustion, depersonalization and personal failure levels decrease.

Keywords: Marriage compliance, marriage, burnout, teacher.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde ve literatüre kazandırılmasında desteğini, anlayışını esirgemeyen, birlikte çalışmaktan onur duyduğum tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet Reşat PEKER'e çok teşekkür ederim.

Öğrenim hayatım boyunca bana her zaman ışık tutan, desteklerini esirgemeyen ve her konuda yanımda olduğunu hissettiren çok değerli ailem, annem Elfide YOLDAŞ'a ve babam Mustafa YOLDAŞ'a, tez çalışmamda bana değerli görüşleri ve teknik desteğiyle katkıda bulunan, değerli kardeşim Ragıb YOLDAŞ'a; manevi desteklerini her zaman hissettiğim diğer kardeşlerim Ali YOLDAŞ ve Abdül Kadir YOLDAŞ'a; maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, tez çalışmamda verilerin toplanmasında yardımcı olan değerli eşim Hüseyin HİDİR'a ve tabi ki küçücük yüreğiyle sevgi, mutluluk saçan, annesini hiç yalnız bırakmayan yaşam kaynağım biricik oğlum M.Ege HİDİR'a, son olarak 15.08.2019'da dünyaya gelecek olan kızım Eylül'e çok teşekkür ederim.

Bursa, 2019

Nuray HİDİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI	ii
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xiv
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırma Soruları	4
1.3. Amaç.....	4
1.4. Önem	4
1.5. Varsayımlar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
2. BÖLÜM: LİTERATÜR	7
2.1. Evlilik Uyumu	7
2.1.1. Yapılan ilgili araştırmalar	10
2.2. Tükenmişlik	13
2.2.1. Tükenmişliğin tanımları	14
2.2.2. Tükenmişliğin boyutları	15
2.2.3. Tükenmişliğin nedenleri ve belirtileri	16

2.2.4. Tükenmişliğin sonuçları.....	17
2.2.5. Yapılan ilgili araştırmalar	17
3. BÖLÜM: YÖNTEM	21
3.1. Araştırmanın Modeli.....	21
3.2. Evren ve Örneklem	21
3.3. Veri toplama Araçları	21
3.3.1. Kişisel bilgi formu	21
3.3.2. Evlilik uyumu ölçeği.....	21
3.3.3. Maslach tükenmişlik envanteri	22
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	24
4. BÖLÜM: BULGULAR.....	26
4.1. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	26
4.1.1. Cinsiyet	26
4.1.2. Yaş	27
4.1.3. Çalıştığı okul kademesi.....	27
4.1.4. Çalışma yılı	28
4.1.5. Evlilik biçimi	29
4.1.6. Evlenme yaşı.....	29
4.1.7. Evlilik süresi	30
4.1.8. Evlilik sayısı.....	30
4.1.9. Çocuk sayısı	31
4.1.10. Öğrenim durumu	32
4.1.11. Mesleği severek seçme durumu	32
4.2. Öğretmenlerin Evlilik Uyumuna İlişkin Bulgular	33
4.2.1. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin bulguları .	33

4.2.2 Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin bulguları	34
4.2.3. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalıştığı okul kademesi değişkenine ilişkin bulguları	35
4.2.4. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalışma süresi değişkenine ilişkin bulguları	36
4.2.5. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik biçimi değişkenine ilişkin bulguları	37
4.2.6. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlenme yaşı değişkenine ilişkin bulguları	38
4.2.7. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik süresi değişkenine ilişkin bulguları	39
4.2.8. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik sayısı değişkenine ilişkin bulguları	40
4.2.9. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çocuk sayısı değişkenine ilişkin bulguları	41
4.2.10. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine ilişkin bulguları	42
4.2.11. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin mesleği severek seçme değişkenine ilişkin bulguları	43
4.3. Öğretmenlerin Tükenmişliğin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	43
4.3.1. Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları	44
4.3.2. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin bulguları.....	45
4.3.3. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çalıştığı okul kademesi değişkenine ilişkin bulguları	47

4.3.4. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çalışma süresi değişkenine ilişkin bulguları	49
4.3.5. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlilik biçimi değişkenine ilişkin bulguları	50
4.3.6. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlenme yaşı değişkenine ilişkin bulguları	52
4.3.7. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlilik süresi değişkenine ilişkin bulguları	54
4.3.8. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlilik sayısı değişkenine ilişkin bulguları.	55
4.3.9. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çocuk sayısı değişkenine ilişkin bulguları	57
4.3.10. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine ilişkin bulguları	59
4.3.11. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin mesleği severek seçme değişkenine ilişkin bulguları	61
4.4. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Puanları ile Tükenmişlik Ölçeğinin Alt Boyutlarından Alınan Puanlara İlişkin Bulgular	62
5. BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	64
5.1. Tartışma	64
5.2. Öneriler	74
KAYNAKÇA	76
EKLER	84
Ek 1: Demografik Bilgi Formu.....	84
Ek 2:Maslach Tükenmişlik Envanteri	85

Ek 3: Evlilik Uyum Ölçeği	86
Ek 4: Evlilik Uyum Ölçeği İzni	87
ÖZGEÇMİŞ	88

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
1. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	26
2. Yaşa Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	27
3. Çalıştığı Okul Kademesine Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	27
4. Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	28
5. Evlilik Biçimine Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	29
6. Evlenme Yaşı Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	29
7. Evlilik Süresine Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	30
8. Evlilik Sayısına Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	30
9. Çocuk Sayısına Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	31
10. Öğrenim Durumuna Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	32
11. Mesleği Severecek Seçme Durumuna İlişkin Öğretmenlerin Dağılımı.....	32
12. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Cinsiyet Arasındaki İlişki.....	33
13. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Yaş Arasındaki İlişki.....	34
14.1. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çalıştığı Okul Kademesine İlişkin Betimleyici İstatistiksel Dağılımları.....	35
14.2. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çalıştığı Okul Kademesi Arasındaki İlişki.....	35
15. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çalışma Süresi Arasındaki İlişki.....	36
16. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlilik Biçimleri Arasındaki İlişki.....	37

17.	Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlenme Yaşları Arasındaki İlişki.....	38
18.	Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlilik Süreleri Arasındaki İlişki.....	39
19.	Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlilik Sayıları Arasındaki İlişki.....	40
20.	Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çocuk Sayıları Arasındaki İlişki.....	41
21.	Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Öğrenim Durumları Arasındaki İlişki.....	42
22.	Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Mesleği Severecek Seçimleri Arasındaki İlişki.....	43
23.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.....	44
24.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Yaşları Arasındaki İlişki.....	45
25.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çalıştığı Okul Kademesi Arasındaki İlişki.....	47
26.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çalışma Süresi Arasındaki İlişki.....	49
27.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Biçimleri Arasındaki İlişki.....	50
28.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlenme Yaşları Arasındaki İlişki.....	52
29.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Süreleri Arasındaki İlişki.....	54
30.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Sayıları Arasındaki İlişki.....	55
31.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çocuk Sayıları Arasındaki İlişki.....	57
32.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğrenim Durumları Arasındaki İlişki.....	59
33.	Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Mesleği Severecek Seçimleri Arasındaki İlişki.....	61

34.	Evlilik Uyumu ile Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma, Kişisel Başarısızlık Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular.....	62

1.BÖLÜM

Giriş

Aile, içinde yaşadığımız toplumun temel taşlarından biridir. Evrensel bir yapı olan aile, içinde bulunduğu toplumun kültürünü barındıran, bu kültürü koruyan ve gelecek nesillere aktaran en önemli sosyal kurumdur. Aile, toplumların ve nesillerin gerek devamlılığının gerekse sürekliliğinin sağlanması açısından tüm kültürlerde önemsenen bir yapıdır.

Tezcan (2006), aileyi anne-baba-çocuklar ve kan bağı içeren akrabaların oluşturduğu hem toplumsal hem ekonomik bir yapı olarak tanımlamaktadır. İçli (1997), toplumsal bir yapı olan aileyi, farklı mekân ve zaman kapsamında oluşturulan, akrabalık ilişkileri ile şekil kazanan evrensel bir kurum olarak ifade etmektedir (akt. Hayırlı, 2018).

Ailenin meydana gelmesinde evliliğin önemi büyüktür. Evlilik, ailenin meşru hale gelmesini sağlayan, çiftler arasında resmi birlikteliğin oluştuğunu gösteren bir süreçtir. Bireysel ve toplumsal birçok mesuliyeti sistemli hale getiren evlilik, aile kurumunun başlangıç noktası olarak görülebilir. Evlilik çiftlerin sosyal, psikolojik ve biyolojik gereksinim ve güdülerini doyurmayı amaçlar. Bu amaçlar doğrultusunda temelleri atılan evlilik yaşantısının sağlıklı bir yapıya sahip olması da sağlıklı nesillerin ve toplumların oluşmasını öngörür.

Saxton (1982)' a göre evlilik; iki insanın daimi birliktelik amacıyla bir araya gelerek aile kurmayı ve türün devamını sağladıkları, eşlerin birbirlerine ve varsa çocuklarına karşı müşterek mesuliyetlerini gerçekleştireceklerine dair söz verdikleri, birbiriyle ilintili düzenlerden oluşan evrensel bir kuruluştur (akt. Hayırlı, 2018). Evlilik; farklı cinsiyetlere sahip iki kişinin birlikte hayatlarını sürdürdükleri, paylaşımda bulundukları, yeni bireyler dünyaya getirmeyi hedefleyerek yaptıkları anlaşma şeklinde tanımlanmaktadır (Özgüven, 2000).

Çiftlerin evlilik çatısı altında birbirlerinden memnuniyeti, aldıkları doyumları, hissettikleri olumlu duyguları ve birbirlerine karşı yakaladıkları uyum süreci o evliliğin sağlıklı ve kaliteli bir çizgide ilerlediğiyle doğrudan ilişkilidir. Yani sağlıklı ve kaliteli bir evlilikte, evlilik uyumunun önemi büyüktür. Evlilik uyumu, çiftlerin bedensel ve ruhsal yönden kurdukları sağlıklı bir ilişkinin çiftlerdeki beklentileri karşılayıp ortak faaliyetlerde bulunması ve bu süreçten doyum sağlaması anlamına gelmektedir (Yıldırım, 2018).

Çiftler arasında iletişimi ve sürekliliği sağlayan, ilişkilere kaynaklık eden birçok etken vardır. Bu etkenler arasındaki sağlıklı ilişkilerin düzenli bir şekilde devamlılığı evlilik uyumunu oluşturur. Çiftlerin sosyal yaşantıları, iş hayatları, ekonomik durumları, kişisel özellikleri, bulundukları toplumsal statü vb özellikler evlilikleri doğrudan etkileyen durumların başında gelir. Özellikle iş hayatında ortaya çıkan olumlu ya da olumsuz yaşantılar çiftlerin evlilik süreçlerine etki eden bir olgudur. Çünkü çalışan bireyler günün önemli bir bölümünü iş yerinde geçirmek durumundadır. İnsanlarla yüz yüze iletişim gerektiren ya da iş temposu ağır olan mesleklerde çeşitli sorunlar ortaya çıkması olasıdır. İnsanlar gerek iş gerekse günlük yaşamlarında stres yaşamaktadırlar. İş ortamında artan stres düzeyi zamanla bezginlik ve çalıştığı işten istediği verimi alamama durumu çalışanlarda tükenmişlik yaratabilir. Maslach ve Zimbardo'ya (1982) göre tükenmişlik; kişilerle daha fazla iletişim halinde olan meslek gruplarında rastlanan; duygusal tükenme, duyarsızlaşma ile kişisel başarısızlık hissi kavramlarını içeren bir sendromdur.

Meslek alanlarına bakıldığında genellikle çoğu meslek gurubunun insanlarla birebir iletişim kurduğu, sıkı ilişkiler içerisinde olmak durumunda kaldığı görülmektedir. Mesleği nedeniyle insanlarla sık sık karşılıklı iletişim kurması gereken meslek sahalarında, yoğun iş stresiyle birlikte tükenmişliğin fazla görüldüğü yapılan araştırmalarda saptanmıştır. Öğretmenlikte bu mesleklerin başında gelmektedir. Yapılan bu çalışmada alan olarak öğretmenlerin seçilmesinin sebebi de budur.

Alan yazına bakıldığında evlilik uyumu ile ilgili farklı gruplarla çalışılan araştırmalara rastlanmaktadır. Tükenmişlik konusunun birçok araştırmacı tarafından farklı değişkenler açısından ele alınarak değerlendirildiği görülmektedir. Evlilik uyumu ile tükenmişliğin yakın süreçte çalışıldığı sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır.

Çelik (2018) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin evlilik uyumları tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeylerine göre ele alınmıştır. Cinsiyet, çocuk sayısı, ev işi yapma, evlilik durumu ve evlilik biçimi değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeni ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Bunun yanı sıra çocuk sayısı, ev işi yapma, evlilik durumu ve evlilik biçimi değişkenlerinin evlilik uyumu ile anlamlı farklar olduğu elde edilmiştir. Öğretmenler üzerinde yapılan bu çalışmada evlilik uyumu ile yaşam doyumu arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tükenmişliğin alt boyutları olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık ile evlilik uyumları arasında negatif yönde ilişki olduğu saptanmıştır.

Çelik ve Koçak (2009) tarafından yapılan araştırmada, okul yöneticilerinin evlilik doyumları ile mesleki tükenmişlikleri çalışılmıştır. Elde edilen analizlerde evlilik doyumu ile mesleki tükenmişlik arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmanın amacı; öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenler (çalıştığı okul kademesi, yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, evlilik biçimi, evlilik yaşı, evlilik yılı, geldiği aile yapısı, kaçınıcı evliliği olduğu, çocuk sayısı) açısından incelemektir. Evlilik uyumu bir ilişkinin paylaşılması sürecinin öngördüğünden farklı demografik özelliklerin de etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmada bu süreci etkileyebileceği düşünülen farklı demografik özelliklere yer verilmiştir. Ayrıca farklı kademelerde görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmada, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Çanakkale merkezinde, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görevli olan öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlik düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenecektir. Bu amaçla öğretmenlerin evlilik uyumları ile tükenmişlik düzeyleri arasında farklı değişkenler açısından ilişkisinin olup olmadığı araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırma Soruları

- 1- Öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlikleri arasında bir ilişki var mıdır?
- 2- Öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlikleri demografik değişkenlere göre değişmekte midir?

1.3. Amaç

Bu çalışmada, öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenler (cinsiyet, yaş, çalışılan okul kademesi, çalışma süresi, evlilik biçimi, evlenme yaşı, evlilik süresi, evlilik sayısı, çocuk sayısı, öğrenim durumu, mesleği severek seçme durumu) açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4. Önem

Meslek alanlarına bakıldığında genellikle birçok meslek gurubunun insanlarla yüz yüze iletişim kurduğu, yoğun ilişkiler içerisinde olmak durumunda kaldığı görölmektedir. Öğretmenlik mesleği de yüz yüze iletişim kurulması gereken zor görev şartlarına sahip yorucu ve yıpratıcı mesleklerden biridir. Çalıştığı öğrenci kitlesine bakıldığında üç yaştan başlayıp yetişkin kapsamında sayılabilecek yaşlara kadar farklı yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bu çalışmada okul kademesine göre özellikle ayılmasının farklı yaş gruplarındaki süreçlerin de ele alınmasını sağlamaktır. Bununla birlikte öğretmenlik mesleğinin yüz yüze iletişim gerektirmesinin yanı sıra belirli bir süre aynı öğrenci topluluğuyla birlikte çalışması zamanla olumlu ya da olumsuz bir iletişim bağı kurmasına yol açaabilir. Birbirlerine karşı sevgi saygı

duyabilir ya da tam tersi yıpratıcı bir bağ kurulabilir. Bu süreç de öğretmenin yaşayabileceği tükenmişliğe etki edebilir. Çalışma şartları, içinde bulunulan ortam da öğretmenliği tükenmişlik açısından riskli bir grup haline getirebilir. Olumsuz ortam şartları, diğer çalışanlar ve yöneticilerle yaşanan gerginlikler de öğretmenin fiziksel ve ruhsal sağlığına ve dolayısıyla çevresindeki sosyal ilişkilerine de etki edebilir. Bu bağlamda özellikle evlilik birlikteliği içinde olan öğretmenlerin evlilik uyumlarının da bu süreçten etkilenebileceği varsayılmıştır. İş ortamında yaşadığı problemleri ev hayatına yansıtmasına varsa çocuklarına karşı olan tahammülünün zayıflamasına yol açabilir. Doğal olarak iş hayatında yaşanan mutsuzluğun, huzursuzluğun aile ortamına da yansması kaçınılmazdır. Bu süreç zamanla birbirini tetikleyen ve birbirinden arılayamayan karışık bir durum alabilir. İş hayatında yaşadığı tükenmişlikten evliliği olumsuz etkilenen öğretmenin zamanla evliliğinde artan uyumsuzlukla iş hayatına da yansımalar şeklinde bir döngü yaşanabilir.

1.5. Varsayımlar

Katılımcıların araştırmada kullanılan ölçekleri doğruluk ve içtenlikle cevapladıkları varsayımı kabul edilmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2018- 2019 eğitim-öğretim yılında Çanakkale merkezinde, farklı seviyelerde ve kademelerde (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan öğretmenlerden oluşturulan örneklemele sınırlandırılmıştır. Araştırmanın sonuçları veri toplama aracıyla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Evlilik Uyum: Aile ve evlilik kurumunda süregelen konularda ortak düşünce içinde olabilen ve ortaya çıkan problemleri olumlu biçimde çözüme ulaştırabilen eşlerin evlilik birliktelikleri olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte eşlerin uyumlu beraberlikleri

neticesinde ortaya çıkan mutluluk ve memnuniyeti ifade etmektedir (Erbek ve diğçerleri, 2005).

Tükenmişlik: Duygusal isteklerin fazla olduğı iş ortamlarında uzun süre çalışma sonucu ortaya çıkan, fiziksel ve duygusal olarak yıpranmaya; çalışılan yere, kişilere hatta hayata dair olumsuz düşünce ve tutumlara sebep olan bireye özgü bir sendrom olarak tanımlanabilir (Demirtaş; Güneş 2002, 122).

2.BÖLÜM

Literatür

2.1. Evlilik Uyumu

Evlilik, toplum tarafından kabul ve onay görerek meydana gelen sözleşmeyi içeren bir ilişkiler sistemi olup değişik talep ve gereksinimlere sahip birbirinden farklı iki bireyin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu evlilik sistemi çiftlerin birlikte yaşayarak yaşantılarını paylaşması, üreyerek çocuk dünyaya getirmesi ve getirdiği çocukları yetiştirmesi gibi amaçları içinde barındırır (Fidanoğlu, 2006). Evlilik bireyin sosyal yönden gelişimine önemli katkılarda bulunmaktadır (Çelik ve Tümkaya, 2012).

Vazgeçilemeyen bir kültür olgusu olan ve insanoğlunun en temel davranışlarından biri olarak kabul edilen evlilik, hemen hemen M.Ö.2000 yılından şimdiye dek belli başlı özelliklerini muhafaza ederek devam etmiştir (Fidanoğlu, 2006). Kişilerarası ilişkiler içinde önemli bir yere sahip olan evlilik ilişkisi kültürler arasında birçok yönden farklılık göstermektedir. Bu yönüyle ele alınan evlilik ilişkisi yıllardır epey değişik kesimlerden araştırmacıların merak ettiği bir konu olmuştur. Evlilik çatısı altında ortaya çıkan problemlerden dolayı psikolojik destek isteğinde bulunan birey sayısı ile boşanma oranlarının artışı, evlilik ilişkisinin çeşitli boyutlarda ele alınmasına neden olmuştur. Evlilik kavramının boyutlarını keşfetmek üzere birçok çalışma yürütülmüş olup bu alanda yapılan çalışmalar 1930’lu yıllarda başlamıştır (Açık, 2008).

Wring ve McElrath (1981) evliliğin dört mühim boyutunu yaptıkları faktör analizlerinde ortaya çıkarmıştır. Evlilik uyumu, yakınlık, işitsel nitelikler ve problem çözme bu dört önemli boyutu oluşturmaktadır. (Erbek ve diğerleri, 2005). Blanton ve Robinson’a göre (1993), otuz yılı aşkın evlilikleri devam eden ilişkilerde yakınlık ve iletişim becerilerinin en önemli belirleyiciler olduğunu belirtmektedir. (Ersanlı ve Kalkan, 2003).

Ackerman (1965) çiftlerin evlilik süreçlerinde uyum içinde olmasının, müşterek amaç ve değere sahip olarak kurulan sağlıklı aile birlikteliğine bağlı olduğunu savunur. Böylelikle kurulan evliliklerde yaşanan çatışmalar ne kadar sorunlara sebep olsa da çiftler uygun çözümler aramada işbirliği içine girerler. Süreçte çiftlerin birbirlerine saygı gösterdikleri, olası değişikliklere anlayışla karşıladıkları bununla birlikte en önemlisi birbirini olduğu gibi kabul ettikleri görülür (Yaşar, 2009).

Bir evliliğin zorunlu ve gönüllü boyutlarının dengede olması uyum olarak tanımlanabilir. Karmaşık bir kavram olan evlilik uyumu, aile ve evliliği alakadar eden mevzularda ortak fikre varabilen ve problemlerini pozitif olarak sonuçlandıran iletişim halindeki eşlerin evlilikleri uyumlu bir evlilik olarak ifade edilebilir. (Tutarel-Kışlak,1999). Eşlerin evlilik yaşantısında yakaladıkları uyumlu birliktelikleri üzerine yaşadıkları memnuniyet ve mutluluk da evlilik uyumunu tanımlar. (Tutarel-Kışlak ve Çubukça, 2002).

Evlilik doyumu, evlilik uyumu ve evlilik ile ilgili yapılan araştırmalarda ele alınan kavramlardır. Evlilik doyumu, eşlerin karşılıklı duydukları kişisel memnuniyet ve mutluluk duygularını içeren bir olgu olarak tanımlanmaktadır (Binici Azizoğlu, 2000).Evlilik uyumu ise çiftlerin evlilik birlikteliklerini uyumlu bir şekilde sürdürmeleri üzerine hissettikleri memnuniyet ve mutluluk olarak ifade edilmektedir. Evliliğin niteliğinin bir koşul olarak belirlenmiş olması ve daha kapsamlı bir içeriğe sahip olmasıyla evlilik uyumu, evlilik doyumu kavramından ayrılmaktadır (Turanlı, 2010).

Evlilikte çiftlerin gerek evlilikten gerekse de birbirlerinden hoşnut olarak sağladıkları doyum eşlerin mutluluk algılarının üst düzeyde olmasını sağlayarak evlilikte uyumu meydana getirir. Sabatelli (1988)'ye göre uyumlu evlilik, evliliğin kritik süreçlerinde ciddi anlaşmazlıkların yaşanmadığı, olası anlaşmazlıklarda da her iki tarafın da hoşnut olacağı biçimde sonuçlandığı ve en önemlisi eşlerin birbirleriyle iletişim kurabildiği bir evlilik birlikteliği olarak tanımlanmaktadır. Spanier (1976) evlilikte uyumu, çiftlerin içinde

bulundukları evlilik yaşantısında gerek günlük gerekse de uzun vadede farklılık gösteren süreçlere uyum sağlayarak zamanla birbirlerine karşı uygun şekilde davranmaya başlamaları olarak belirtmektedir. Nelson-Jones (1986), evlilik uyumunu farklı bir bakış açısıyla ele almıştır. Ona göre dört aşamada gerçekleşen insan ilişkileri başlama, geliştirme, sürdürme ve sonlandırmadır. Evlilikte yüksek uyumu sürdürme aşamasında olması gerektiğini ifade etmektedir. Evlilik uyumunun olduğu birlikteliklerde sonlandırma aşaması sadece eşlerden birinin vefatı üzerine meydana gelir (akt. Fidanoğlu, 2007)

Evlilik uyumu, süreklilik ve bu süreklilik içinde akış gösteren hareketi ifade ederek ilişki sürecinin durumunu, yönünü kavramsallaştırır. Çiftler arasındaki uyumu, kötü veya iyi uyum olarak değerlendirebilmek için evliliğin süreklilik arz eden bir devinim sürecini kapsamı gerekmektedir (Fidanoğlu, 2006).

Evlilik uyumu birbirine uyan iki kişinin eşleşmesi ya da uyumlu kişilerin evlenmesi anlamını taşımaz. Evlilik uyumu daha çok çiftlerin birbirleri ile birleşme sürecinde gösterdikleri başarı düzeyidir. Müşterek amaçların olması, karşılıklı hayat anlayışlarını benimsemeleri, kendilerini analiz edebilme durumları, bu uyumun elde edilmesini epey basit hale getirir (Hayırlı, 2018).

Evlilik uyumu, mutluluk, evlilik bütünlüğü, evlilik doyumu kavramları toplamında evlilik kalitesini oluşturur. Evli çiftlerin ilişkilerini öznel değerlendirmesi evlilik kalitesi olarak tanımlanır. Evlilik ilişkisinde yüksek doyum, uyum, mutluluk ve yeterli iletişim, yüksek evlilik kalitesinin olduğunu öngörür (Fidanoğlu, 2007). Evlilik doyumu ve evlilik uyumu daha ayrıntılı ele alındığında ise bu kavramların çok fazla değişken barındırdığı dikkat çekmektedir. İyi huyluluk evlilik doyumunun önemli bir etkeni görülmektedir. Evlilik uyumunda ise çiftlerin mutluluğu, yaşadıkları sorunları, uyuşmazlıkları ve boşanmaya meyilli olmaları gibi değişkenlerin sürece etki ettiği belirtilmektedir (Ergin Güçlü, 2008).

Kısacası evlilik uyumu, çiftlerin ilişkilerini algılayış biçimleri, kurulan evliliğin beklentilerini karşılayabilme durumunu kapsayan çok değişkenli bir olguyu içerir (Turanlı, 2010). Eşler arasındaki sağlıklı evliliklerle gerçekleşen uyumun önemi hem kişiler hem de toplumsal açıdan vurgulanmaktadır. Uyumu etkileyen faktörler arasında bu araştırmaya konu olan tükenmişlik ve tükenmişlik sürecine daha sık rastlanan meslek olan öğretmenler üzerinde çalışılmıştır. Ayrıca demografik özelliklerin de evlilik uyumunu ve tükenmişliği yordaması açıklanacaktır.

2.1.1.Yapılan ilgili araştırmalar. Jacob ve Johnson (2000),evli çiftler üzerinde evlilik uyumu ve depresyon ilişkisini incelemiştir. Yapılan çalışmada kontrol grup ile çalışılmış olup depresyon haliyle evlilik uyumu arasında negatif yönde ilişki saptanmıştır. Cinsiyete göre depresyon halinin evlilik uyumu yönünden farklılık gösterdiği, diğer sosyo-demografik değişkenlerin etkili olmadığı bulunmuştur.

Duman (2012) tarafından yapılan araştırmada, karakter ve mizaç özellikleri, evlilik uyumu ve cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarında mizacın zarardan kaçınma boyutu ile evlilik uyumu arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte karakterin işbirliği ve kendini yönetme boyutları ile evlilik uyumu arasında ise pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre zarardan kaçınma mizaç boyutu ile evlilik uyumu arasında negatif yönde, kendini yönetme ve işbirliği yapma karakter boyutları ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Şentürk (2013) tarafından yapılan araştırmada, evli kişilerde evlilik uyumu ile ilgili değişkenler incelenmiştir. Analiz sonuçlarında göre; cinsiyet, evlilik süresi, evlilik şekli, meslek, çocuk sayısı, eğitim durumu, birlikte yaşanan kişiler değişkenleri ile evli bireylerin evlilik uyumu arasında anlamlı fark bulunmamıştır. 20-35 yaş aralığındaki evli bireylerin, 46-65 yaş aralığındaki evli bireylere göre evlilik uyumlarının daha iyi olduğu bulunmuştur. Ayrıca evli bireylerin yaşam doyumu ile evlilik uyumları arasında pozitif yönde bir ilişki

saptanmıştır. Problem çözme becerileri ile de evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Kubilay (2013) tarafından yapılan araştırmada, bireylerin evlilik uyumları ile değer tercihleri ve öznel mutlulukları arasındaki ilişkinin incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda; evlilik uyumunun cinsiyet, meslek, eğitim düzeyi ve evlenme biçimi değişkenleri ile anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Çiftlerde yaş yükseldikçe evlilik uyumunun düştüğü görülmüştür. Çocuk sayısı arttıkça evlilik uyumunun düştüğü saptanmış olup 4 çocuk sahip çiftlerde ise evlilik uyumunun yeniden arttığı sonucuna varılmıştır.

Ar (2014) tarafından yapılan çalışmada, MEB'e bağlı ilköğretim okullarına devam eden normal gelişim gösteren çocuk ebeveynleri ile OÇEM'lere ve EUO'ya devam eden otizmlili çocukların ebeveynlerinin anksiyete düzeylerinin ve evlilik uyumlarının farklı değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada anne ve babaların eğitim seviyeleri, çalışma durumları, evlilik yaşları, evlilik süreleri, çocuklarının sayısı, aylık gelirleri ile evlenme şekillerinin anksiyete düzeylerine ve evlilik uyumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda annelerin evlenme şekilleri ile evlilik uyumları arasında anlamlılık bulgulanmıştır.

Güner (2014) tarafından yapılan araştırmada, evli çiftlerin erken dönem uyumsuz şemaları, ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları, fonksiyonel olmayan tutumları, ilişkilerde yüklemeleri, evlilikte sorunlarla başa çıkma yolları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda; yaş ve evlilik süresine göre evlilik uyumunun farklılaştığı bulunmuştur. Eşlerin evlilik uyumlarının ise birbirleri ile ilişkili olduğu gözlenmiştir.

Yıldırım (2015) tarafından yapılan araştırmada, hamilelikte evlilik uyumu, bağlanma, sağlık şikâyetleri ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Hamilelikte sağlık şikâyetleri evlilik uyumu ile negatif yönde, kaygılı bağlanma

ile pozitif yönde ilişkilidir, fakat kaygılı bağlanma ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır. Evlilik uyumu ile kaçınmalı ve kaygılı bağlanma stilleri arasında negatif yönde ilişki olduğu saptanmıştır.

Demir (2016) tarafından yapılan araştırmada, evlilik uyumu ile kişilerarası problem çözme davranışı ve bağlanma stilleri ile ilişki incelenmiştir. Elde edilen sonuçlarda evlilik uyumunun demografik değişkenler ile olan ilişkisi incelendiğinde eşlerin çocuk sahibi olma durumları, yaşları ve gelirlerini algılama durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Evlilik uyumu ile çiftlerin evlilik süreleri arasındaki ilişki ise anlamlı bulunmuştur.

Tuzcu (2017) tarafından yapılan araştırmada, kişilik özelliklerinin evlilik doyumu ve evlilik uyumu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda, beş faktör kişilik özelliklerinden nevrotizm ile evlilik uyumu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Deneyime açıklık ve yumuşak başlılık ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır.

Şahin (2017) tarafından yapılan araştırmada, evlilik uyumu ile otomatik düşünce kalıpları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; yaşa, sahip olunan çocuk sayısına, evlilik şekline, tanışıklık süresine, çalışma durumuna, çalışılan sektöre göre ve gelir düzeyine farklılaşmadığı verilerine ulaşılmıştır.

Kaya (2017) tarafından yapılan araştırmada, kentsel ve kırsal alanda yaşayan evli bayanların evlilik doyumu, evlilik uyumu ve ilişkilerde mutluluk seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi planlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kırsalda yaşayan kadınların evlilik uyumu ile evlilik yaşı arasında pozitif bir yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

Hayırlı (2018), akademisyenlerin iş tükenmişliği ile evlilik uyumu ilişkisini incelemiştir. Araştırmada elde edilen verilere göre evlilik uyumu yükseldikçe duygusal tükenmişliğin az olduğu; evlilik uyumu yükseldikçe duyarsızlaşmanın azaldığı; evlilik uyumu ile tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit

edilmiştir. Bununla birlikte bayanlarda evlilik süresi arttıkça, evlilik uyumu düştüğü ve çocuk sayısı arttıkça da evlilik uyumu düştüğü saptanmıştır.

Çelik ve Tümkaya (2012)'nın yaptıkları çalışmada öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile bağlantısını araştırmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgularda, öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının cinsiyete göre anlamlı bir ilişki olmadığını saptanmıştır. Öğretim elemanlarının evlilik uyumları ve yaşam doyumlarının çalışma yılı değişkeni ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı bulunmuştur. Öğretim elemanlarının girdiği ders saati değişkenine göre evlilik uyumu ve yaşam doyumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Ekşi, Güneş ve Yaman (2018), öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluşları ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet, ailenin gelir düzeyi ve eğitim düzeyi değişkenleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Psikolojik iyi oluş envanterinin alt boyutu olan öz-kabul davranışı ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum envanterinin alt boyutu olan kadın cinsiyet rolü tutumu ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

2.2. Tükenmişlik

İnsanoğlu yaşamını sürdürebilmek gerek fiziksel gerekse psikolojik ihtiyaçlarını giderebilmek adına çalışmak durumundadır. İnsan yaşamı için vazgeçilmez bir yere sahip olan çalışma zorunluluğu, yaşamın büyük bir bölümünü kapsar. Bireylerin yaşamlarındaki önemli bir zaman dilimini işyerinde geçirmeleri, psikolojik ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkileyebilmektedir. Gelişen teknoloji ve artan rekabetle birlikte çalışanlar stresli bir iş ortamında çalışmak durumunda kalmaktadır. Çalışma hayatının yoğunluğu ve iş ortamında süregelen sorunların gitgide artması bireylerde tükenmişlik sendromunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Yılmaz ve diğerleri, 2014).

Tükenmişlik sendromu çalışma hayatında bir tehlike olarak görülmüştür. Alan yazında tükenmişlik ile ilgili yapılan çalışmalarda farklı meslek grupları üzerinde birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Uzun yıllara dayanan bu çalışmalarda, özellikle birçok bireyle karşılıklı iletişim kuran mesleklerin, tükenmişliğe maruz kalma riski taşıdığı görülmüştür. Bu meslekler arasında öğretmenler, hemşireler, doktorlar, diş hekimleri, polisler, psikologlar, çocuk bakıcıları çocuk bakıcıları ve avukatlar belirtilmektedir (Girgin, 2011). Özellikle öğretmenlerin tükenmişlik yaşama ihtimalinin daha fazla olduğu düşünülmekte olup bu duruma gerekçe olarak etkin iletişim ile fedakârca bir icraat gerektirmesi üzerinde durulmaktadır (Seferoğlu ve diğerleri, 2014).

Çalışan bireyler işlerinde yaşadıkları streslere ilişkin çeşitli tepkiler verebilir. Bunları işe karşı bıkkınlık, stres ve tükenme olarak üç grupta toplayabiliriz. Her tür meslek grubunda işe karşı bıkkınlık ve stres görülürken tükenme kavramının insanlara doğrudan hizmet veren, birebir iletişim gerektiren mesleklerde görüldüğü saptanmıştır (Dolunay, 2002).

2.2.1. Tükenmişliğin tanımları. Tükenmişlik kavramının temelleri Freudenberg (1974) ortaya ilk olarak atmıştır. Freudenberg tükenmişlik kavramını bireyin pozitif enerji ve motivasyonunun haddinden fazla talep nedeniyle enerjisinin zayıflaması tükenmeye başlaması olarak ifade etmektedir (Peker, 2002).

Jackson ve Maslach (1981) tükenmişliği; kişilerin çalışma hayatına ilişkin yüz yüze geldikleri insanlara karşı duyarsızlaşma yaşadıkları, kendilerini başarısız ve yetersiz hissettikleri duygusal çöküş süreci olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz ve diğerleri, 2014). Maslach ve Johnson (1981) tükenmişliği bir sendrom olarak değerlendirmekte olup fiziksel, duygusal ve zihinsel boyutları olduğunu ileri sürmektedir (Peker, 2002).

Hughes tükenmişliği kişinin işi, özel hayatı ve çevresindekilere karşı geliştirdiği olumsuz tutum, olumsuz benlik algısı ile birlikte fiziksel, duygusal ve zihinsel çökkünlük hali olarak tanımlanmaktadır (Yağcı, 2017).

Farber (1991) tükenmişliği, çalıştığı işte robotlaşan bireyin ileri düzeyde yaşadığı stresin dışavurumuyla kişinin olumsuz tavırlar göstermesine sebep olan bir durum olarak tanımlamaktadır (Peker, 2002).

Etzion ve Pines (1986) tükenmişliği kişinin eş, aile ve toplum yaşamları ile birlikte bireysel psikolojisi açısından tehdit olarak görülmektedir. Tükenmişlik durumunun ileri boyutta yaşanması, alkol ve madde kullanımı, uykusuzluk, evlilik sorunları hatta psikosomatik bozukluklara sebep olarak kişiye hem bireysel hem mesleki hem de aile yaşantısı açısından ciddi zararlar verebilmektedir (Çapri ve Gökçakan, 2013).

2.2.2. Tükenmişliğin boyutları. “Edelwich ve Brodsky”, “Pearlman ve Hartman”, “Meier”, “Pines” ve “Maslach” tükenmişlik modelleri olmak üzere çeşitli tükenmişlik modelleri bulunmaktadır. En yaygın olan ve şimdilerde de kabul gören tükenmişlik modeli Maslach’a ait olmaktadır. Bu modelde Maslach “duyarsızlaşma”, “duygusal tükenme” ve “kişisel başarıda azalma” şeklinde üç boyuttan söz etmektedir (Hurşitoğlu, 2017).

Duygusal tükenme; tükenmişliğin ilk basamağı olarak kabul edilmekte olup müdahale için önemli bir basamaktır. Bu aşamada duygusal açıdan yıpranmışlık, enerji düşüklüğü, bitkinlik, yorgunluk kişinin içinde bulunduğu duygu halleridir. Kişi gerek iş hayatının yoğunluğuna dayalı güçlük çekmeye başlaması gerekse de işinde kendisinden beklentileri üzerine yıpranmaktadır. Duygusal yorulma hali yaşayan kişi, işi gereği çalıştığı insanlara karşı önceki kadar değer vermediği ve sorumlulukların yeterince yerine getirmediğini düşünmektedir (Maslach ve Jackson, 1981).

Duyarsızlaşma; tükenmişlik sendromunun ikinci aşamasını oluşturur. Bu aşamada çalıştığı işe ve iş nedeniyle görüştüğü insanlara karşı ilgisizlik, soğukluk duyar ve sert davranışlar sergiler. Hatta gitgide hürmetsiz ve aşağılayıcı bir tutum sergileyebilirler (Koçak, 2009). Karşısındaki insanın isteklerini duymazdan gelir, alaycı bir tavır takınırlar (Maslach, 1981). İş ortamında aykırı tavırlar sergiler ve çalışma arkadaşlarına karşı mesafelidirler

(Jackson ve Schuler, 1983). Duyarsızlaşma, insanlara cansız bir nesne gibi davranmayı ifade etmekle birlikte kişilere karşı umursamaz davranış sergileme ve kişilerin duygularını görmeme olarak kendini göstermektedir (Çam, 1995).

Son aşama düşük kişisel başarı hissidir. Bu aşamayı Maslach, kişinin kendisini olumsuz değerlendirme eğiliminde olması olarak tanımlar. Bireyler gerek kendilerine gerekse de hizmet verdikleri insanlara karşı olumsuz bir tutum içine girerler. Böylelikle işinin gereğini yapmada zorlandıklarından kişisel yeterlilik duyguları azalır (Gündüz, 2005). Kişi, kendisi hakkında da negatif yargılara kapılır ve suçluluk duyar. Başarısız olduğunu daha çok düşünmeye başlar (Maslach, 1981).

2.2.3. Tükenmişliğin nedenleri ve belirtileri. Tükenmişlik yeni bir işe başlayan kişilerde daha sık görülmekle birlikte işe karşı yaşadıkları hayal kırıklığıyla kendini gösterir. Korku ve kaygı sık yaşadığı duygulardır. Bununla birlikte tükenmişlik yaşayan bireylerin genellikle daha önce psikiyatrik bir geçmişi olmadığı görülmektedir (Hurşitoğlu, 2017). Sürekli ve yoğun stres bir süre sonra tükenmişliğe yol açmaktadır (Yağcı, 2017). Tükenmişlik kişide birdenbire değil uzun süre sonra ortaya çıkan bir durumdur. Ciddi bir gerginlik, huysuz ve sert davranışlar, yorgunluk şeklinde belirtiler gösterir (Peker, 2002). Aynı zamanda fiziki olarak da uyku bozuklukları, kas gerginliği, baş ağrısı, tansiyon yükselmesi ve gastrointestinal yakınmalara sebebiyet vermektedir (Potter, 1998). Dolan (1987) tükenmişliğin bireylerin gerek iş hayatında gerekse de özel hayatlarında tatminsizliğe neden olduğunu ifade etmektedir. Tükenmişlik içinde olan birey kendinden beklenmeyen davranışlar gösterir, kendinde var olan becerilerini sorgular ve kendine güvenmez; çalışmak istemediği için işe gitmeme duygularıyla boğuşur (Peker, 2002). Çabuk öfkelenme, aşırı alınganlık, alkol, sigara kullanmaya eğilim ya da kullanılıyorsa tüketimde artışlar, evlilik içinde sorunlar ve boşanma, unutkanlık da tükenmişlik yaşayan bireylerde görülen belirtiler arasında yer alır (Yağcı, 2017).

Tükenmişlik sendromunu tetikleyen en baş nedenin iş stresi olduğu bilinmektedir. İş stresinin uzun süreli olarak yaşanması kişide olumsuz etkiler yaratır. Çalışma koşullarının aşırı sert olduğu alanlarda tükenmişliğe daha çok rastlanmaktadır (Hurşitoğlu, 2017). Kişinin idealleri, beklentileri kendi sınırlarının çok üzerinde olup bu hedeflere ulaşma konusunda çok ınatçı davranması iç çatışma yaşamasına sebep olur. Sonuç olarak da yaptığı işe karşı tükenmişlik yaşamaya başlaması kaçınılmazdır (Peker, 2002).

2.2.4. Tükenmişliğin sonuçları. Üç aşamada ele alınan tükenme durumu hafif, orta ve şiddetli olarak gruplanmakta olup her kişide farklı düzeyde dışavurum gösterir (Iwanicki, 1983 akt; Özgüven, 2003:239):

1. Hafif Seviyede Tükenme: Kişide kısa süren asabılık, kırılganlık, yorgunluk ve üzüntü gibi semptomlar gösterir.

2. Orta Seviyede Tükenme: Bir önceki hafif düzeyin biraz artış göstererek görülmesi durumudur.

3. Şiddetli Seviyede Tükenme: Üst boyutta yaşanan bu seviyede ülser, migren, depresyon, tansiyon gibi birtakım fiziksel rahatsızlıklara sebep olur.

Tükenmişliğe sebep olan durumların sürmesi ortaya çıkan sorunların da artmasına neden olur. Aratarak son durum olan şiddetli seviyede tükenme görülen kişilerde alınan önlemler niteliksel olarak değişim göstermektedir (Yılmaz ve diğerleri, 2014).

2.2.5. Yapılan ilgili araştırmalar.

Yılmaz ve diğerleri (2014) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretimde görev yapan yönetici öğretmenlerin ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen analiz sonuçlarında, öğretmenlerin yaş, cinsiyet, çocuk durumu, branşı, görev ve eğitim durumuna göre anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı boyutlarında orta seviyede; duygusal tükenme boyutunda yüksek seviyede tükenmişlik sürecinde oldukları bulunmuştur.

Özben ve Argun (2005)) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim öğretmenlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik seviyeleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Öğretmenlerin tükenmiş düzeyleri ile iş doyumları arasında cinsiyet ve yaşa bağlı olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. 33-41 yaş aralığındaki öğretmenlerin bu yaş grubunun altında ve üstünde olan öğretmenlere göre duygusal tükenmişliklerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Seferoğlu ve diğerleri (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin tükenmişlik durumları farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı düzeylerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Dolunay (2002) yaptığı çalışmada mesleki ve genel liseler kapsamında görev yapan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini incelemiştir. Araştırma grubunda duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinin yaş arttıkça azaldığı buna karşın kişisel başarısızlık düzeyinin arttığı; kişisel başarısızlığın toplam hizmet süresi arttıkça arttığı bulgularına varılmıştır.

Çapri ve Gökçakan (2013) tarafından yapılan araştırmada, mesleki tükenmişlik, evlilik uyumu ve eş tükenmişliğinin aralarındaki ilişki durumu incelenmiştir. Analiz sonuçlarında, mesleki tükenmişliğin evli bireylerin eş tükenmişliği üzerinde anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Peker (2002), tarafından yapılan araştırmada anaokulu, ilköğretim ve lise öğretmenlerinde mesleki tükenmişlikleri farklı değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgularda, lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin anaokulu ve ilköğretimde çalışan öğretmenlere göre tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde tükenmişlik gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Durak ve Seferoğlu (2017), tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerde farklı değişkenlere göre tükenmişlik duygusu çalışılmıştır. Araştırma elde edilen analiz sonuçlarında

öğretmenlerin tükenmişlik duygusu yaşamalarının en mühim gerekçesinin, disiplin sorunları ve sınıf yönetimiyle ilgili sorunlar yaşanması ile bilişim teknolojileri kullanım yeterlikleri olduğunu saptanmıştır.

Dincerol (2013) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin tükenmişlik sendromunun iş tükenmişlik ve mesleki tükenmişliği yönünden incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin işteki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki tükenmişlik düzeylerinin anlamlı bir farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın da öğretmenin çalıştığı okul değişkeni yönünden yüksek olduğu saptanmıştır. Özellikle öğretmenlerin görev yaptıkları okul değişkeni açısından bu farklılaşmanın yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kıdem değişkeninin de tükenmişlik düzeyi üzerinde etkili olduğu 11-15 yıl arasında kıdemli öğretmenlerde daha fazla görüldüğünü bulgulamıştır. Kıdem yılının azaldıkça farkın da azaldığını belirtilmiştir.

Polat, Tetik ve Ercengiz (2012) yaptıkları araştırmada ilkokul ve ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının farklı değişkenler açısından ilişkisini incelemiştir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin; mesleki tükenmişliklerinin okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkeni ile anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin yaş, cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem değişkenleriyle arasında anlamlı bir farka rastlanmadığı bulgulamıştır.

Şanlı ve Tan (2017) tarafından yapılan araştırmada çeşitli değişkenler açısından öğretmenlerin tükenmişlik durumları incelenmiştir. Çalışma sonucunda; öğretmenlerin duyarsızlaşma alt boyutu puanları ile cinsiyet, medeni hal ve mesleki kıdem değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin tükenmişlik ölçeğinin alt boyutları arasında ile okul türü, okulda çalışma süresi anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Ekici (2017) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik durumlarını incelemiştir. Çalışma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin üstlerinden takdir

görme, mezun olunan bölüm, mezun olunan bölüm, gelir düzeyi ve algılanan stres düzeyi değişkenleri ile mesleki tükenmişlikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte okul öncesi öğretmenlerinin sahip olunan medeni durum, çocuk sayısı, çalışılan kurum türü, iş arkadaşlarından destek görme durumu değişkenleri ile mesleki tükenmişlikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Diri ve Kırıl (2016) ortaokul öğretmenlerinin iş doyumlarının mesleki tükenmişlik durumları etkisi incelemiştir. Araştırmadan elde edilen analiz sonuçlarında öğretmenlerin kişisel başarı alt boyutu tükenmişlik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleğini isteyerek seçme durumu ile duygusal tükenme alt boyutu arasında anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir.

3.BÖLÜM

Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırma tarama modeli niteliğinde betimsel bir çalışmadır.

Geçmişte ya da şuanda süregelen bir durumu olduğu gibi tasvir etmeyi hedefleyen araştırma yaklaşımı tarama modelleridir. Araştırmaya konu edinilen süreçler (birey, nesne, olay) içinde bulunduğu imkânlar dâhilinde tanımlanır. Geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2014).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim döneminde Çanakkale ilinde görevli ve çalışmaya katılmak için gönüllü olan toplam 213 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, güvenilirliği ve geçerliliği ispat edilmiş Maslach Tükenmişlik Envanteri (MTE) ile Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmış olup araştırmacı tarafından düzenlenmiştir.

3.3.1. Kişisel bilgi formu. Öğretmenlerin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu 11 maddeden oluşmaktadır. Sorular öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, çalıştıkları okul kademeleri, çalışma süreleri, evlilik biçimleri, evlenme yaşları, evlilik süreleri, kaçınıcı evliliği olduğu, çocuk sayıları, öğrenim durumları, mesleği severek seçip seçmedikleri ile ilgilidir.

3.3.2. Evlilik uyumu ölçeği. Tutarel Kışlak (1999) ülkemizde kullanılması için gerekli geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmıştır. Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında evliliğin niteliğini ölçmek amacıyla Evlilik Uyum Ölçeği geliştirilmiştir. Ayırt edici

özellikte soruları kapsayan ölçekte 15 soru bulunmaktadır. Günümüzde kullanımı devam eden ölçeğin 30 yıldan fazla süredir araştırmalarda kullanıldığı görülmektedir (Tutarel Kışlak, 1999).

Hunt (1978) evlilik uyum ölçeğine yeni bir puanlama geliştirerek var olan karmaşık yapısından kurtarmıştır. Sonrasında ortaya çıkan psikometrik eleştiriler üzerine Freeston ve Plechaty ölçekle üzerinde istatistiki çalışmalar yaparak ölçeği yeniden ele almışlardır (Şahin, 2017). Yapılan bu çalışma üzerine 10. ve 12. maddelerin puanları değişmiş ve tekrar değerlendirilmiştir. Ölçekte 60 puan en yüksek puanlama iken yapılan son değişiklik üzerine 58'e inmiştir. (Tutarel Kışlak, 1999). Ölçek puanlamasında puanlar uyumsuzluk seviyesinden uyumluluğa doğru artış göstermekte olup en düşük 2 puan alınırken, en yüksek 58 uyum puanı alınmaktadır. Ölçeğin kesme noktası 43 olup iç tutarlılık sayısı .90 olarak hesaplanmıştır (Şahin, 2017).

Ölçeğin puanlama sistemi maddelere göre farklılık göstermektedir. Birinci madde 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 olarak puanlanmaktadır. İki-dokuzuncu maddeler 5, 4, 3, 2, 1, 0 şeklinde puanlama almaktadır. Onuncu madde sırasıyla 0, 0, 1 şeklinde; on birinci ise 3, 2, 1, 0 olarak puanlanmaktadır. On ikinci madde anlaşmazlık şıkkı 0, dışarıda bir şeyler yapmak şıkkı 1, evde oturmak şıkkı 1 olarak şıklara özgü puan almaktadır. On üçüncü madde sırasıyla 0, 1, 2, 3; on dördüncü madde 2, 1, 0; son olarak on beşinci madde 0, 1, 2, 2 olarak puanlanmaktadır.

3.3.3. Maslach tükenmişlik envanteri. Envanter doksanlı yılların başlarında Ergin tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Çeşitli meslek gruplarının yer aldığı 235 kişilik bir örneklem grubu üzerinde yapılan ilk uygulamadan sonra elde edilen veriler üzerine ölçekte bazı düzenlemeler yapılmıştır. Envanterin Türkçe'ye uyarlanmasında yapılan değişikliklerin başında orjinalde 7 basamaklı olan yanıt seçenekleri 5 basamağa indirilmiştir. Sonrasında “hiçbir zaman, yılda birkaç kere, ayda bir, ayda birkaç kere, haftada bir, haftada birkaç kere,

her gün” olan 7 basamaklı şıkların, “hiçbir zaman, çok nadir, bazen, çoğu zaman, her zaman” olarak düzenlenmesi uygun görülmüştür (Ergin, 1992).

Ölçeğin güvenirliği iki yöntemle değerlendirilmiştir. İlk etapta ölçeğin her üç alt boyutu için iç tutarlılığın hesaplanmıştır. Yapılan çalışma üç alt boyuta ilişkin Cronbach Alpha katsayıları duygusal tükenme .83, duyarsızlaşma .65, kişisel başarı .72 olarak bulunmuştur. İkinci olarak test/tekrar-test yöntemi kullanılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda duygusal tükenme .83, duyarsızlaşma .72, kişisel başarı .67 olarak bulunmuştur (Ergin, 1992).

1981 yılında Maslach ve Jackson tarafından geliştirilmiştir. Maslach Tükenmişlik Envanteri, Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma ve Kişisel Başarısızlık olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmakta olup toplamda 22 soru bulunmaktadır.

Duygusal Tükenme (DT):Envanterdeki 1, 2, 3, 6, 8, 13, 14, 16 ve 20 numaralı maddeler duygusal tükenmeyi ölçmeye yönelik olup 9 maddeyi kapsamaktadır. Çalışma yaşantısında maruz kalınan ileri düzeydeki psikolojik ve duygusal istekler üzerine kişinin kendisini yorgun ve enerjisini bitmiş hissetmesi, duygusal yıpranmışlık durumudur.

Duyarsızlaşma (DU):Envanterdeki 5, 10, 11, 15, 22 no’lu maddeler olmak üzere 5 maddeyi kapsamaktadır. Çalışan bireyin gerek hizmet verdiği kişilere gerekse de kendine karşı duygusuz olarak davranmasını ifade etmektedir.

Kişisel Başarısızlık (KB):4, 7, 9, 12, 17, 18, 19, 21 olmak üzere 8 maddeyi kapsamaktadır. Kişilerle karşılıklı birebir iletişim kurmayı gerektiren meslek gruplarında bireyin kendisini yaptığı işte başarısız ve yetersiz hissetmesi durumu ifade etmektedir.

Maslach Tükenmişlik Envanterinin üç alt boyutu olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve azalan kişisel başarısızlık puanları ayrı ayrı değerlendirilir; alt boyut puanları genel toplam olarak birleştirilemez. Kısacası her kişi için üç alt boyuta özgü ayrı tükenmişlik puanı bulunur (Maslach ve Jackson 1981). Ölçeğin duygusal tükenme ve

duyarsızlaşma alt ölçeklerinden alınan yüksek puan, kişisel başarısızlık alt ölçeğinden ise alınan düşük puan tükenmişliği düzeyini ifade etmektedir (Izgar, 2001).

Envanterin puanlamasında alt ölçeklerden duygusal tükenme ve duyarsızlaşma sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 olarak puanlanmaktadır. Alt ölçeklerden üçüncü olan kişisel başarısızlık ölçeğini oluşturan maddeler ise tam tersine 4,3,2,1,0 olarak puanlanmaktadır. Her alt boyutun kendine özgü puanı bulunmakta olup ölçekten genel toplam puan alınamaz. Duygusal Tükenme alt ölçeğinde 27 ve üzeri yüksek, 17 – 26 normal, 0 – 16 düşük; Duyarsızlaşma alt ölçeğinde 13 ve üzeri yüksek, 7 – 12 normal, 0 – 6 düşük; Kişisel Başarı alt ölçeğinde 0 – 31 yüksek, 32 – 38 normal, 39 ve üzeri düşüktür olarak puanlamalar yorumlanmaktadır (Izgar 2001).

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Amaca ulaşabilmek adına elde edilmesi gereken veriler, Çanakkale ilinde görev yapan öğretmenlere dağıtılan, öğretmenlerin demografik özelliklerini içeren “bilgi formu”, evlilik uyum düzeylerini belirleyen “Evlilik Uyum Ölçeği” ve tükenmişlik düzeylerini belirleyen “Maslach Tükenmişlik Envanteri” aracılığıyla elde edilmiştir. Anketler öğretmenleri gönüllük esasına göre uygulanmıştır. Öğretmenler anketleri doldururken beklenip, toplanmıştır. Araştırma anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise olmak üzere dört farklı kademedeki görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır. Her kademedeki ortalama 3 okul ziyareti gerçekleştirilmiştir. Toplamda 216 öğretmene ulaşılmıştır. 3 anketin geçersiz olduğu saptanmıştır. Buna göre anaokulunda çalışan 51, ilkokulda çalışan 57, ortaokulda çalışan 53, lisede çalışan 52 öğretmenin doldurduğu anket bulunmaktadır. Araştırmanın verileri için gerekli anket uygulamaları MEB 2018-2019 eğitim-öğretim yılının 2. Döneminde, Mayıs ve Haziran aylarında uygulanmıştır.

Araştırmada verilerin analizinde SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı ile çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular tanımlayıcı istatistik teknikleri ışığında ifade edilerek yorumlanmıştır.

Araştırmada verilerin analizinde, frekans (f), standart sapma (SS), aritmetik ortalama (X), frekans yüzdesi (f %) gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Bununla birlikte korelasyon, T-test, tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) kullanılmıştır.

4. BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerden toplanan verilerden elde edilen bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar araştırmanın alt problemlerine uygun olarak 4 başlık altında sunulmaktadır. Birincisi öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular; ikinci olarak öğretmenlerin evlilik uyumlarına ilişkin bulgular; üçüncü olarak öğretmenlerin tükenmişliğine ilişkin bulgular; son olarak da öğretmenlerin evlilik uyumları ile tükenmişlik durumlarına özgü bulgular yer almaktadır.

4.1.Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmadaki Değişkenlere Ait Frekans Bilgileri

4.1.1. Cinsiyet. Tablo 1’de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 1

Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Cinsiyet</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
Kadın	170	79,8
Erkek	43	20,2
Toplam	213	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 170’i (%79,8) kadın, 43’ü (% 20,2) erkektir. Tablo 1’ de kadın öğretmenlerin sayısı erkek öğretmenlerin sayısından oldukça fazladır. Bu dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun bayan öğretmenlerden oluştuğunu göstermektedir.

4.1.2. Yaş. Tablo 2’de öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2

Yaşa Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Yaş</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
20-35 yaş arası	40	18,8
36-45 yaş arası	80	37,6
46 yaş ve üstü	93	43,7
Toplam	213	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 40’ı (%18,8) 20-35 yaş arası, 80’i (% 37,6) 36-45 yaşa arası, 93’ü (% 43,7) 46 yaş ve üstüdür. Tablo 2’ deki dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun 36-45 yaş arası ve 46 yaş ve üstü aralığında olduğunu göstermektedir.

4.1.3. Çalıştığı okul kademesi. Tablo 3’te öğretmenlerin çalıştığı okul kademesine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3

Çalıştığı Okul Kademesine Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Çalışılan okul kademesi</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
Anaokulu	51	23,9
İlkokul	57	26,8
Ortaokul	53	24,9
Lise	52	24,4
Toplam	213	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 51'i (%23,9) anaokulu, 57'si (% 26,8) ilkokul, 53'ü (%24,9) ortaokul, 52'si (%24,4) ortaokulda görev yapmaktadır. Tablo 3'teki örneklem grubunun birbirine yakın bir dağılımda olduğunu göstermektedir.

4.1.4. Çalışma yılı. Tablo 4'te öğretmenlerin çalışma yılına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 4

Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Çalışma yılı</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
0-9 yıl	34	16,0
10-14 yıl	36	16,9
15 yıl ve üstü	143	67,1
Toplam	213	100,0

Tablo 4'e bakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 70'i (%32,9) 0-9 yıl arası, 143'ü (% 67,1) 10-14 yıl arası çalışma yılına sahiptir. Bu dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun 10-14 yıl arasında çalışma yılına sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.5. Evlilik biçimi. Tablo 5’te öğretmenlerin evlilik biçimlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 5

Evlilik Biçimine Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Evlilik Biçimi</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
Görücü usulü	46	21,6
Flört ederek, severek	167	78,4
Toplam	213	100,0

Tablo 5’e bakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 46’sı (%21,6) görücü usulü, 167’si (% 78,4) flört ederek, severek şeklinde evlilik biçimine sahiptir. Bu dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun flört ederek, severek şeklinde evlilik biçimine sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.6. Evlenme yaşı. Tablo 6’da öğretmenlerin evlenme yaşlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 6

Evlenme Yaşı Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Evlenme yaşı</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
18-20 yaş	13	6,1
21-25 yaş	104	48,8
26-30 yaş	71	33,3
31 ve üstü yaş	25	11,7
Toplam	213	100,0

Tablo 6’ya bakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 13’ü (%6,1) 18-20 yaş arası, 104’ü (% 48,8) 21-25 yaş arası, 71’i (% 33,3) 26-30 yaş arası, 25’i (%11,7)

31yaş ve üstüdür. Tablo 6'daki dağılımlar örneklem grubunun büyük bir kısmının 21-25 yaş arası ve 26-30 yaş arası aralığında evlenme yaşına sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.7. Evlilik süresi. Tablo 7'de öğretmenlerin evlilik sürelerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 7

Evlilik Süresine Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Evlilik süresi</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
0-5 yıl	29	13,6
6-9 yıl	33	15,5
10 yıl ve üstü	151	70,9
Toplam	213	100,0

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 29'u (%13,6) 0-5 yıl arası, 33'ü (% 15,5) 6-9 yıl arası, 151'i (% 70,9) 10 yıl ve üstü evlilik süresine sahiptir. Tablo 7'deki dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun 10 yıl ve üstü aralığında evlilik süresine sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.8. Evlilik sayısı. Tablo 8'de öğretmenlerin evlilik sayısına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 8

Evlilik Sayısına Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Evlilik Sayısı</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
1. evlilik	197	92,5
2. ve üzeri evlilik	16	7,5
Toplam	213	100,0

Tablo 8’ebakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 197’si (%92,5) 1.evlilik, 16’sı (% 7,5) 2.ve üzeri evlilikleri vardır. Bu dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun 1.evlilikleri olduğunu göstermektedir.

4.1.9. Çocuk sayısı. Tablo 9’da öğretmenlerin çocuk sayısına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 9

Çocuk Sayısına Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Çocuk sayısı</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
0 çocuk	28	13,1
1 çocuk	73	34,3
2 çocuk	99	46,5
3 çocuk ve üzeri	13	6,1
Toplam	213	100,0

Tablo 9’abakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 28’i (%13,1) 0 çocuk, 73’ü (% 34,3) 1 çocuk, 99’u (% 46,5) 2 çocuk, 13’ü (%6,1) 3 çocuk ve üstüdür. Tablo 9’daki dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun 1 ve 2 çocuğa sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.10. Öğrenim durumu. Tablo 10’da öğretmenlerin öğrenim durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 10

Öğrenim Durumuna Göre Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Öğrenim durumu</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
Yüksekokul	22	10,3
Lisans	170	79,8
Lisansüstü	21	9,9
Toplam	213	100,0

Tablo 10’a bakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 22’si (%10,3) yüksekokul, 170’i (% 79,8) lisans, 21’i (%9,9) lisansüstü öğrenim durumundadır. Tablo 10’daki örneklem grubunun büyük çoğunluğunun lisans öğrenim durumunda olduğunu göstermektedir.

4.1.11. Mesleği severek seçme durumu. Tablo 11’de öğretmenlerin mesleği severek seçme durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 11

Mesleği Severek Seçme Durumuna İlişkin Öğretmenlerin Dağılımı

<u>Mesleği severek seçme</u>	<u>Frekans</u>	<u>%</u>
Evet	171	80,3
Hayır	42	19,7
Toplam	213	100,0

Tablo 11’e bakıldığında, araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin 171’i (%80,3) mesleğini severek seçtiğini belirtirken, 42’si (% 19,7) mesleğini severek mi seçmediği

belirtmiştir. Bu dağılımlar örneklem grubunun büyük çoğunluğunun mesleğini severek seçtiklerini göstermektedir.

4.2. Öğretmenlerin Evlilik Uyumuna İlişkin Bulgular

Öğretmenlerde evlilik uyumu ile cinsiyet, yaş, çalıştığı okul kademesi, çalışma süresi, evlilik biçimi, evlenme yaşı, evlilik süresi, evlilik sayısı, çocuk sayısı, öğrenim durumu ve mesleği severek seçme durumu değişkenleri ile ilişkisine bakılmıştır.

Evlilik uyumu ile çalıştığı okul kademesi, evlendiği yaş, kaçınıcı evliliği olduğu, mesleği severek seçme durumu açısından anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

4.2.1. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 12

Öğretmenlerin Evlilik Uyumunu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Cinsiyet</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>p</u>
Evlilik Uyumunu	Kadın	170	43,223	8,699	211	1,070	0,286*
	Erkek	43	41,604	9,484			

* $p > 0,05$

Tablo 12' de öğretmenlerin gruplandıkları cinsiyet durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, kadın öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,223$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık erkek öğretmenlerin ($\bar{x} = 41,604$) şeklindedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Elde edilen verilerde sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > 0,05$).

4.2.2 Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 13

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Yaş Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Yaş</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>p</u>
Evlilik Uyumu	20-35 yaş arası	40	43,600	9,295	,240	0,786*
	36-45 yaş arası	80	43,037	8,558		
	46 yaş ve üstü	93	42,473	9,006		

* $p > 0,05$

Tablo 13' te öğretmenlerin gruplandıkları yaş durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, 20-35 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,600$), 36-45 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,037$), 46 yaş ve üstü öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,473$), olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin yaşa göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (f değeri=,240, $p > 0,05$).

4.2.3. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalıştığı okul kademesi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 14.1

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çalıştığı Okul Kademesine İlişkin Betimleyici İstatistiksel Dağılımları

<u>Boyut</u>	<u>Okul Kademesi</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>
Evlilik Uyumu	Anaokulu	51	46,019	7,948
	İlkokul	57	43,491	10,108
	Ortaokul	53	44,113	6,888
	Lise	52	37,942	8,209

Tablo 14.1’ de öğretmenlerin gruplandıkları çalıştığı okul kademesi durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, anaokulunda görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x}$ = 46,019), ilkokulda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x}$ = 43,491), ortaokulda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x}$ = 44,113), lisede çalışan öğretmenlerin ($\bar{x}$ = 37,942) olduğu görülmektedir.

Tablo 14.2

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çalıştığı Okul Kademesi Arasındaki İlişki

<u>Varyansın</u>	<u>Kareler</u>	<u>Sd</u>	<u>Kareler</u>			
<u>Kaynağı</u>	<u>Toplamı</u>	<u>(df)</u>	<u>Ort.</u>	<u>f</u>	<u>p</u>	<u>Anlamlı Fark</u>
Gruplar arası	1872,354	3	624,118			Anaokulu-Lise
Grup içi	14785,374	209	70,743	8,822	,000**	Ortaokul-Lise
Toplam	16657,728	212				İlkokul-Lise

** p < 0,05

Tablo 14.2’ de öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin gruplandıkları çalıştığı okul kademesi durumuna göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalıştığı okul kademesi durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Varyans analizi sonucunda F değeri=8,822, $p < 0,05$ anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla post hoc testlerinden scheffe testi kullanılmıştır. Anaokulu-lise, ortaokul-lise, ilkokul-lise kademesinde görev yapan öğretmenlerde anlamlı farklılık bulunmuştur. Anaokulu kademesinde çalışan öğretmenlerin lise kademesinde çalışanlara göre evlilik uyumları düzeylerinin daha yüksek olduğu; ortaokul kademesinde çalışan öğretmenlerin ise lise kademesinde çalışanlara göre evlilik uyumları düzeylerinin daha yüksek olduğu; ilkokul kademesinde çalışan öğretmenlerin ise lise kademesinde çalışanlara göre evlilik uyumları düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

4.2.4.Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalışma süresi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 15

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çalışma Süresi Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Çalışma Süresi</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>p</u>
Evlilik Uyumu	0-9 yıl	34	42,176	10,437	,518	,597*
	10-14 yıl	36	44,194	8,034		
	15 yıl ve üstü	143	42,741	8,689		

* $p > 0,05$

Tablo 15’ te öğretmenlerin gruplandıkları çalışma yılı durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, 0-9 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,176$), 10-

14 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 44,194$), 15 yıl ve üstü çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,741$), olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalışma yılına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çalışma yılına göre anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (f değeri=,518, $p>0,05$).

4.2.5. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik biçimi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 16

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlilik Biçimleri Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlilik Biçimi</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>p</u>
Evlilik Uyumu	Görücü usulü	46	41,978	9,516	211	-0,793	0,429*
	Flört ederek, severek	167	43,149	8,689			

* $p > 0,05$

Tablo 16' da öğretmenlerin gruplandıkları evlilik biçimleri durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, görücü usulü ile evlenen öğretmenlerin ($\bar{x} = 41,978$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık flört ederek, severek evlenen öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,149$) şeklindedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik biçimlerine göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik biçimlerine göre anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

4.2.6. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlenme yaşı değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 17

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlenme Yaşları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlenme Yaşı</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>p</u>
Evlilik Uyumu	18-20 yaş	13	45,0	11,747	2,593	,054*
	21-25 yaş	104	43,067	8,474		
	26-30 yaş	71	43,802	7,887		
	31 ve üstü yaş	25	38,520	10,512		

* $p > 0,05$

Tablo 17’ de öğretmenlerin gruplandıkları evlenme yaşları durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, 18-20 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 45,0$), 21-25 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,067$), 26-30 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,802$), 31 yaş ve üstü grubunda evlilik yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 38,520$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlenme yaşları durumuna göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlenme yaşları durumuna göre anlamlı bir farka çok yakın bir değeri olduğu bulunmuştur. Varyans analiz sonuçlarında F değeri=2,593, $p = 0,054$ bulunmuş, istatistiksel olarak anlamlı farklılık olabileceği düşünülmüştür. Bu açıdan olasılık olarak farklılığın kaynağını saptamak üzere post hoc testlerinden scheffe testi kullanılmıştır. Ancak gruplar arasında da herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

4.2.7. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik süresi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 18

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlilik Süreleri Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlilik Süreleri</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Evlilik Uyumu	0-5 yıl	29	41,862	10,588	0,228	0,796*
	6-9 yıl	33	43,000	8,863		
	10 yıl ve üstü	151	43,072	8,551		

* $p > 0,05$

Tablo 18’ de öğretmenlerin gruplandıkları evlilik süresi durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, 0-5 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 41,862$), 6-9 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,0$), 10 yıl ve üstü evlilik süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,072$), olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik sürelerine göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik süresi durumuna anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (f değeri=,228, $p > 0,05$).

4.2.8. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik sayısı değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 19

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Evlilik Sayıları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlilik Sayıları</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>P</u>
Evlilik Uyumu	1. evlilik	197	43,324	8,651	211	2,504	,013**
	2. ve üzeri	16	37,625	10,019			

** p < 0,05

Tablo 19’ da öğretmenlerin gruplandıkları evlilik sayısı durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, birinci evlilikleri olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}$ = 43,324) olduğu görülmektedir. Buna karşılık iki ve üzeri evliliği olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}$ = 37,625) şeklindedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik sayılarına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik sayısı durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur (p < 0,05). Birinci evliliği olan öğretmenlerin, iki ve üzeri evlilik yapan öğretmenlere göre evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.9. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin çocuk sayısı değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 20

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Çocuk Sayıları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Çocuk Sayıları</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Evlilik Uyumu	0 çocuk	28	44,250	9,678	0,301	0,825*
	1 çocuk	73	42,958	9,130		
	2 çocuk	99	42,585	8,478		
	3 çocuk ve üzeri	13	42,000	9,174		

* $p > 0,05$

Tablo 20' de öğretmenlerin gruplandıkları çocuk sayısı durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin ($\bar{x} = 44,250$), bir çocuk sahibi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,958$), iki çocuk sahibi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,585$), üç ve üzeri çocuk sahibi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,0$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin sahip oldukları çocuk sayıları göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin sahip oldukları çocuk sayıları göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (f değeri=,301, $p > 0,05$).

4.2.10. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 21

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Öğrenim Durumları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Öğrenim Durumları</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>p</u>
Evlilik Uyumu	Yüksekokul	22	40,954	10,376	,606	,547*
	Lisans	170	43,164	8,517		
	Lisansüstü	21	42,761	10,103		

* $p > 0,05$

Tablo 21’ de öğretmenlerin gruplandıkları öğrenim durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, yüksekokul mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 40,954$), lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 43,164$), yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 42,761$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı fark olmadığı bulunmuştur (f değeri=,606, $p > 0,05$).

4.2.11. Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin mesleği severek seçme değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 22

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Toplam Puan ile Mesleği Severek Seçmeleri Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Mesleği Severek Seçmeleri</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>P</u>
Evlilik Uyumu	Evet	171	44,017	8,486	211	3,843	,000**
	Hayır	42	38,333	9,005			

** p < 0,05

Tablo 22’ de öğretmenlerin gruplandıkları mesleği severek seçme durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında, mesleği severek seçen öğretmenlerin ortalamasının ($\bar{x} = 44,017$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık mesleği severek seçmeyen öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x} = 38,333$) şeklindedir.

Öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin evlilik uyumu düzeylerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Mesleği severek seçen öğretmenlerin evlilik uyum seviyelerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.3. Öğretmenlerin Tükenmişliğin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerde tükenmişlik düzeyi tükenmişliği alt boyutları olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık ile cinsiyet, yaş, çalıştığı okul kademesi, çalışma süresi, evlilik biçimi, evlenme yaşı, evlilik süresi, evlilik sayısı, çocuk sayısı, öğrenim durumu ve mesleği severek seçme durumu değişkenleri ile ilişkisine bakılmıştır.

Tükenmişliğin alt boyutlarından duygusal tükenmenin yaş değişkeni ile anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tükenmişliğin üç alt boyutunun da çalıştığı okul kademesi değişkeni açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Tükenmişliğin alt boyutlarından duyarsızlaşmanın evlilik sayısı değişkeni ile anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tükenmişliğin alt boyutlarından kişisel başarısızlığın öğrenim durumu değişkeni ile anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tükenmişliğin alt boyutlarından hem duygusal tükenmenin hem duyarsızlaşmanın mesleği severek seçme değişkeni açısından anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

4.3.1. Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin

Bulguları.

Tablo 23

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Cinsiyet</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>p</u>
Duygusal Tükenme	Kadın	170	13,435	7,122	211	-,806	,421*
	Erkek	43	14,418	7,228			
Duyarsızlaşma	Kadın	170	4,400	3,795	211	-1,175	,241*
	Erkek	43	5,162	3,829			
Kişisel Başarısızlık	Kadın	170	10,147	5,633	211	-1,020	,309*
	Erkek	43	11,093	4,524			

* $p > 0,05$

Tablo 23'te öğretmenlerin gruplandıkları cinsiyet durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin kadın öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,435$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık erkek öğretmenlerin ($\bar{x} = 14,418$) şeklindedir. Tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin kadın

öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,400$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık erkek öğretmenlerin ($\bar{x} = 5,162$) şeklindedir. Tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin kadın öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,147$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık erkek öğretmenlerin ($\bar{x} = 11,093$) şeklindedir. Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

4.3.2. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 24

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Yaşları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Yaş</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	20-35 yaş arası	40	11,200	6,034	3,303	,039**
	36-45 yaş arası	80	14,700	7,932		
	46 yaş ve üstü	93	13,763	6,660		
Duyarsızlaşma	20-35 yaş arası	40	3,725	3,054	1,206	,301*
	36-45 yaş arası	80	4,662	4,227		
	46 yaş ve üstü	93	4,817	3,700		
Kişisel Başarısızlık	20-35 yaş arası	40	10,625	3,920	,912	,403*
	36-45 yaş arası	80	10,850	5,936		
	46 yaş ve üstü	93	9,774	5,532		

* $p > 0,05$

** $p < 0,05$

Tablo 24' te öğretmenlerin gruplandıkları yaş durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin 20-35 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 11,200$), 36-45 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} =$

14,700), 46 yaş ve üstü öğretmenlerin ($\bar{x} = 13,763$), olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin 20-35 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 3,725$), 36-45 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,662$), 46 yaş ve üstü öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,817$), olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin 20-35 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,625$), 36-45 yaş arası öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,850$), 46 yaş ve üstü öğretmenlerin ($\bar{x} = 9,774$), olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin yaşa göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur (duyarsızlaşma f değeri=1,206 $p > 0,05$; kişisel başarısızlık f değeri=,912 $p > 0,05$). Buna karşın öğretmenlerin duygusal tükenme düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Varyans analizi sonucunda F değeri=3,303, $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır.

Farklılığın kaynağını saptamak üzere post hoc testlerinden scheffe testi kullanılmıştır. 20-35 yaş arası – 36-45 yaş arası görev yapan öğretmenlerde anlamlı farklılık bulunmuştur. 20-35 yaş arası görev yapan öğretmenlerin 36-45 yaş arası görev yapanlara göre duygusal tükenme düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

4.3.3. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çalıştığı okul kademesi

değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 25

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çalıştığı Okul Kademesi Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Okul Kademesi</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	Anaokulu	51	13,627	7,202	5,128	,002**
	İlkokul	57	10,736	6,306		
	Ortaokul	53	15,094	6,808		
	Lise	52	15,326	7,448		
Duyarsızlaşma	Anaokulu	51	4,549	3,214	5,534	,001**
	İlkokul	57	3,140	3,176		
	Ortaokul	53	4,641	3,464		
	Lise	52	6,019	4,725		
Kişisel Başarısızlık	Anaokulu	51	10,568	6,280	6,870	,000**
	İlkokul	57	8,631	3,957		
	Ortaokul	53	9,415	3,702		
	Lise	52	12,923	6,4621		

** $p < 0,05$

Tablo 25’ te öğretmenlerin gruplandıkları çalıştığı okul kademesi durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin anaokulunda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 13,627$), ilkokulda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,736$), ortaokulda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 15,094$), lisede çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 15,326$) olduğu görülmektedir. Elde edilen veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin anaokulunda görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,549$), ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 3,140$), ortaokulda görev

yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,641$), lisede görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x} = 6,019$) olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin anaokulunda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,568$), ilkokulda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 8,631$), ortaokulda çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 9,415$), lisede çalışan öğretmenlerin ($\bar{x} = 12,923$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin çalıştığı okul kademesi durumuna göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin çalıştığı okul kademesine göre anlamlı olarak fark bulunmuştur. Varyans analizi sonucunda duygusal tükenme düzeyleri F değeri=5,128 $p < 0,05$; duyarsızlaşma düzeyleri F değeri=5,534, $p < 0,05$; kişisel başarısızlık düzeyleri F değeri=6,870, $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır.

Farklılığın kaynağını saptamak üzere post hoc testlerinden scheffe testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin duygusal tükenme, duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinde ilkokul-lise kademesinde görev yapan öğretmenlerde anlamlı farklılık bulunmuştur. İlkokul çalışan öğretmenlerin lisede çalışanlara göre duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

4.3.4. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çalışma süresi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 26

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çalışma Süresi Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Çalışma Süresi</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	0-9 yıl	34	11,764	7,596	1,996	,138*
	10-14 yıl	36	12,833	6,622		
	15 yıl ve üstü	143	14,279	7,101		
Duyarsızlaşma	0-9 yıl	34	4,147	4,377	,230	,795*
	10-14 yıl	36	4,611	3,619		
	15 yıl ve üstü	143	4,636	3,727		
Kişisel Başarısızlık	0-9 yıl	34	10,852	5,461	,193	,825*
	10-14 yıl	36	10,111	5,397		
	15 yıl ve üstü	143	10,272	5,463		

* $p > 0,05$

Tablo 26' da öğretmenlerin gruplandıkları çalışma yılı durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Elde edilen veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin 0-9 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 11,764$), 10-14 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 12,833$), 15 yıl ve üstü çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 14,279$), olduğu görülmektedir. Elde edilen veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin 0-9 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,147$), 10-14 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,611$), 15 yıl ve üstü çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,636$), olduğu görülmektedir. Veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin 0-9 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,852$), 10-14 yıl arası çalışma süresi olan

öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,111$), 15 yıl ve üstü çalışma süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,272$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin çalışma yılına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur (duygusal tükenme F değeri=1,996 $p > 0,05$; duyarsızlaşma F değeri=,230 $p > 0,05$; kişisel başarısızlık F değeri=,193 $p > 0,05$).

4.3.5. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlilik biçimi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 27

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Biçimleri Arasındaki İlişki

Boyut	Evlilik Biçimleri	n	$\bar{x}$	ss	f	t	P
Duygusal	Görücü usulü	46	13,913	7,756	211	,299	,765*
Tükenme	Flört ederek, severek	167	13,556	6,980			
Duyarsızlaşma	Görücü usulü	46	4,804	4,455	211	,503	,615*
	Flört ederek, severek	167	4,485	3,618			
Kişisel	Görücü usulü	46	10,630	6,115	211	,412	,681*
Başarısızlık	Flört ederek, severek	167	10,257	5,244			

* $p > 0,05$

Tablo 27' de öğretmenlerin gruplandıkları evlilik biçimleri durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Elde edilen veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeyleri görücü usulü ile evlenen öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,913$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık flört ederek, severek evlenen öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,556$) şeklindedir. Analiz

sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeyleri görücü usulü ile evlenen öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,804$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık flört ederek, severek evlenen öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,485$) şeklindedir. Elde edilen sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeyleri görücü usulü ile evlenen öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,630$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık flört ederek, severek evlenen öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,257$) şeklindedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlilik biçimlerine göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Veri sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin evlilik biçimlerine göre anlamlı bir farkı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

4.3.6. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlenme yaşı değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 28

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlenme Yaşları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlenme Yaşları</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	18-20 yaş	13	14,153	8,629	,587	,624*
	21-25 yaş	104	13,442	6,519		
	26-30 yaş	71	13,225	7,458		
	31 ve üstü yaş	25	15,320	8,024		
Duyarsızlaşma	18-20 yaş	13	4,769	3,491	1,215	,305*
	21-25 yaş	104	4,557	3,372		
	26-30 yaş	71	4,084	4,156		
	31 ve üstü yaş	25	5,760	4,521		
Kişisel Başarısızlık	18-20 yaş	13	12,0	9,064	1,021	,384*
	21-25 yaş	104	9,961	4,272		
	26-30 yaş	71	10,154	5,523		
	31 ve üstü yaş	25	11,560	6,958		

* $p > 0,05$

Tablo 28’ de öğretmenlerin gruplandıkları evlenme yaşları durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin 18-20 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 14,153$), 21-25 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,442$), 26-30 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,225$), 31 yaş ve üstü grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 15,320$) olduğu görülmektedir. Elde edilen veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin 18-20 yaş grubunda evlilik yapan

öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,769$), 21-25 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,557$), 26-30 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,084$), 31 yaş ve üstü grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 5,760$) olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin 18-20 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 12,0$), 21-25 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 9,961$), 26-30 yaş grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,154$), 31 yaş ve üstü grubunda evlilik yapan öğretmenlerde ($\bar{x} = 11,560$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin evlenme yaşlarına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Veri sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlenme yaşlarına göre anlamlı fark olmadığı bulunmuştur (duygusal tükenme F değeri=,587 $p > 0,05$; duyarsızlaşma F değeri=1,215 $p > 0,05$; kişisel başarısızlık F değeri=1,021 $p > 0,05$).

4.3.7. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlilik süresi değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 29

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Süreleri Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlilik Süreleri</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	0-5 yıl	29	14,827	8,358	1,013	,365*
	6-9 yıl	33	12,272	7,526		
	10 yıl ve üstü	151	13,702	6,796		
Duyarsızlaşma	0-5 yıl	29	5,137	4,976	,428	,652*
	6-9 yıl	33	4,303	3,762		
	10 yıl ve üstü	151	4,496	3,570		
Kişisel Başarısızlık	0-5 yıl	29	10,172	5,071	,120	,887*
	6-9 yıl	33	10,757	4,548		
	10 yıl ve üstü	151	10,278	5,694		

* p > 0,05

Tablo 29’ da öğretmenlerin gruplandıkları evlilik süresi durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin 0-5 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 14,827$), 6-9 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 12,272$), 10 yıl ve üstü evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,702$) olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin 0-5 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 5,137$), 6-9 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,303$), 10 yıl ve üstü evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,496$) olduğu görülmektedir. Elde edilen veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin 0-5 yıl arası evlilik süresi olan

öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,172$), 6-9 yıl arası evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,757$), 10 yıl ve üstü evlilik süresi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,278$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlilik sürelerine göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Veri sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlilik sürelerine göre anlamlı bir farkı olmadığı bulunmuştur (duygusal tükenme F değeri=1,013 $p > 0,05$; duyarsızlaşma F değeri=,428 $p > 0,05$; kişisel başarısızlık F değeri=,120 $p > 0,05$).

4.3.8. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin evlilik sayısı değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 30

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Sayıları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Evlilik</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>P</u>
	<u>Sayıları</u>						
Duygusal Tükenme	1. evlilik	197	13,416	6,860	211	-1,566	,119*
	2. ve üzeri	16	16,312	9,836			
Duyarsızlaşma	1. evlilik	197	4,350	3,530	211	-2,785	,006**
	2. ve üzeri	16	7,062	5,881			
Kişisel Başarısızlık	1. evlilik	197	10,416	5,303	211	,737	,462*
	2. ve üzeri	16	9,375	6,955			

* $p > 0,05$

** $p < 0,05$

Tablo 30' da öğretmenlerin gruplandıkları evlilik sayısı durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme seviyeleri birinci evlilikleri olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,416$) olduğu görülmektedir.

Buna karşılık iki ve üzeri evliliği olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x} = 16,312$) şeklindedir. Elde edilen verilere göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeyleri birinci evlilikleri olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,350$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık iki ve üzeri evliliği olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x} = 7,062$) şeklindedir. Veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeyleri birinci evlilikleri olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,416$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık iki ve üzeri evliliği olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x} = 9,375$) şeklindedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlilik sayılarına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin duygusal tükenme, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlilik sayılarına göre anlamlı bir farkı olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$). Buna karşın öğretmenlerin duyarsızlaşma seviyelerinin evlilik sayılarına göre anlamlı farkı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Birinci evliliği olan öğretmenlerin, iki ve üzeri evlilik yapan öğretmenlere göre duyarsızlaşma seviyelerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.3.9. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çocuk sayısı değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 31

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çocuk Sayıları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Çocuk Sayıları</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	0 çocuk	28	12,250	6,958	,417	,741*
	1 çocuk	73	13,698	7,370		
	2 çocuk	99	13,929	6,994		
	3 çocuk ve üzeri	13	14,0	7,767		
Duyarsızlaşma	0 çocuk	28	5,107	3,520	,544	,653*
	1 çocuk	73	4,356	3,834		
	2 çocuk	99	4,424	3,870		
	3 çocuk ve üzeri	13	5,461	3,928		
Kişisel Başarısızlık	0 çocuk	28	10,142	5,233	,058	,982*
	1 çocuk	73	10,191	5,078		
	2 çocuk	99	10,464	5,741		
	3 çocuk ve üzeri	13	10,615	5,923		

* $p > 0,05$

Tablo 31’ de öğretmenlerin gruplandıkları çocuk sayısı durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin çocuk sahibi olmayan öğretmenlerde ($\bar{x} = 12,250$), bir çocuk sahibi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,698$), iki çocuk sahibi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 13,929$), üç ve üzeri çocuk sahibi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 14,0$) olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin çocuk sahibi olmayan öğretmenlerde ($\bar{x} = 5,107$), bir çocuğu olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,356$), iki çocuğu olan

öğretmenlerde ($\bar{x} = 4,424$), üç ve üzeri çocuğu olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 5,461$) olduğu görülmektedir. Veri sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin çocuk sahibi olmayan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,142$), bir çocuk sahibi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,191$), iki çocuk sahibi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,464$), üç ve üzeri çocuk sahibi olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,615$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin sahip oldukları çocuk sayıları göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin çocuk sayılarına göre anlamlı farkı olmadığı bulunmuştur (duygusal tükenme F değeri=,417 $p > 0,05$; duyarsızlaşma F değeri=,544 $p > 0,05$; kişisel başarısızlık F değeri=,058 $p > 0,05$).

4.3.10. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 32

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğrenim Durumları Arasındaki İlişki

<u>Boyut</u>	<u>Öğrenim Durumları</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	Yüksekokul	22	14,136	8,752	,124	,883*
	Lisans	170	13,641	6,850		
	Lisansüstü	21	13,047	7,902		
Duyarsızlaşma	Yüksekokul	22	5,454	5,058	,788	,456*
	Lisans	170	4,494	3,522		
	Lisansüstü	21	4,095	4,548		
Kişisel Başarısızlık	Yüksekokul	22	10,409	7,115	5,152	,007**
	Lisans	170	10,764	5,259		
	Lisansüstü	21	6,809	3,340		

* $p > 0,05$

** $p < 0,05$

Tablo 32’ de öğretmenlerin gruplandıkları öğrenim durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin yüksekokul mezunu olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 14,136$), lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 13,641$), yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 13,047$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin yüksekokul mezunu olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 5,454$), lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,494$), yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 4,095$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin

yüksekokul mezunu olan öğretmenlerde ($\bar{x} = 10,409$), lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 10,764$), yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 6,809$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farkı olmadığı bulunmuştur (duygusal tükenme F değeri=,124 $p > 0,05$; duyarsızlaşma F değeri=,788 $p > 0,05$). Buna karşın öğretmenlerin kişisel başarısızlık düzeylerinin öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Varyans analizi sonucunda F değeri=5,152 $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Farklılığın kaynağını saptamak üzere post hoc testlerinden scheffe testi kullanılmıştır. Lisans- lisansüstü mezunu öğretmenlerde anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Lisans mezunu öğretmenlerin lisansüstü mezunu öğretmenlere göre kişisel başarısızlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

4.3.11. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin mesleği severek seçme değişkenine ilişkin bulguları.

Tablo 33

Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Mesleği Severek Seçmeleri Arasındaki İlişki

	<u>Mesleği</u>	<u>n</u>	<u>$\bar{x}$</u>	<u>ss</u>	<u>f</u>	<u>t</u>	<u>P</u>
<u>Boyut</u>	<u>Severek</u>						
	<u>Seçme</u>						
Duygusal Tükenme	Evet	171	12,637	6,682	211	-4,275	,000**
	Hayır	42	17,690	7,569			
Duyarsızlaşma	Evet	171	4,304	3,541	211	-1,946	,053*
	Hayır	42	5,571	4,644			
Kişisel Başarısızlık	Evet	171	10,304	5,557	211	-,184	,855*
	Hayır	42	10,476	4,944			

* $p > 0,05$

** $p < 0,05$

Tablo 33' te öğretmenlerin gruplandıkları mesleği severek seçme durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeylerinin mesleği severek seçen öğretmenlerde ortalamasının ($\bar{x} = 12,637$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık mesleği severek seçmeyen öğretmenlerde ortalaması ($\bar{x} = 17,690$) şeklindedir. Tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeylerinin mesleği severek seçen öğretmenlerde ortalamasının ($\bar{x} = 4,541$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık mesleği severek seçmeyen öğretmenlerde ortalaması ($\bar{x} = 4,644$) şeklindedir. Tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık düzeylerinin mesleği severek seçen öğretmenlerde ortalamasının ($\bar{x} = 10,304$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık mesleği severek seçmeyen öğretmenlerde ortalaması ($\bar{x} = 10,476$) şeklindedir.

Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı fark olup olmadığını ölçmek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Veri sonucunda öğretmenlerin kişisel başarısızlık düzeylerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı fark olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$). Buna karşın öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Mesleği severek seçen öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

4.4. Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Puanları ile Tükenmişlik Ölçeğinin Alt Boyutlarından Alınan Puanlara İlişkin Bulgular

Tablo 34

Evlilik Uyumu ile Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma, Kişisel Başarısızlık Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular

Değişkenler	<u>n</u>	<u>r</u>	<u>P</u>
Duygusal Tükenme	213	-0,204	0,003**
Evlilik Uyumu			
Duyarsızlaşma	213	-0,261	0,000**
Kişisel Başarısızlık	213	-0,181	0,008**

** $p < 0,05$

Tablo 34’te öğretmenlerde evlilik uyumu ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğretmenlerin evlilik uyumları ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeyleri arasındaki ilişki durumunu test etmek üzere pearson korelasyon testi kullanılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre evlilik uyumu ile tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenme düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir fark bulunmaktadır. Evlilik uyumu arttığında duygusal tükenme seviyelerinin azaldığı anlaşılmaktadır.

Evlilik uyumu ile tükenmişliğin alt boyutu olan duyarsızlaşma düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Evlilik uyumu arttığında duyarsızlaşma düzeylerinin azaldığı anlaşılmaktadır.

Evlilik uyumu ile tükenmişliğin alt boyutu olan kişisel başarısızlık seviyeleri arasında negatif yönde anlamlı bir fark bulunmaktadır. Evlilik uyumu arttığında kişisel başarısızlık düzeylerinin azaldığı anlaşılmaktadır.

5. BÖLÜM

Tartışma ve Öneriler

5.1. Tartışma

Yapılan araştırma öğretmenlerin evlilik uyumları ve tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenler (çalıştığı okul kademesi, yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, evlilik biçimi, evlilik yaşı, evlilik yılı, geldiği aile yapısı, kaçınıcı evliliği olduğu, çocuk sayısı) açısından ilişkisini ortaya koymayı amaçlanmıştır. Katılımcıların evlilik uyumu ve tükenmişlik düzeyleri belirlenerek farklı değişkenler üzerindeki ilişki durumu irdelenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler üzerine ortaya çıkan bulgular tartışılarak yorumlanmıştır. Araştırma bulguları bu konuda yapılmış farklı araştırmalar ile karşılaştırılmıştır.

Araştırma bulgularında öğretmenlerin cinsiyet durumuna göre evlilik uyum seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki göstermediği bulunmuştur. Ekşi, Güneş ve Yaman (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından evlilik uyumu puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunamamıştır. Çelik (2018) çalışmasında cinsiyet değişkeni ile evlilik uyumunun farklılık göstermediğini saptamıştır. İlgili alan yazın tarandığında bu bulgu ile benzer sonuçlara rastlanırken bazı araştırma sonuçları ile farklılık gösterdiği görülmektedir. Çakır (2008), yaptığı çalışmada erkeklerin kadınlardan daha yüksek seviyede evlilik uyumuna sahip olduklarını bulmuştur. Çelik (2009), Kublay (2013) ve Yeşiltepe (2011) ise araştırmalarında kadın ve erkeklerin evlilik uyumları ve eşlerin evlilikten aldıkları doyum arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya koymuşlardır. Ergin (2008) araştırmasında, cinsiyetin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir ilişkisinin olmadığını tespit etmiştir. Bununla birlikte ortaya çıkan verilerin erkeklerin evlilik uyumlarının kadınlara göre daha yüksek olma eğilimi gösterdiğini saptamıştır. Alan yazın incelendiğinde, evlilik uyumunun cinsiyete göre anlamlı farkı olup olmadığına dair net bir sonuca rastlanmamıştır. Yapılan araştırmalardaki çalışma grubu, çalışılan grubun yaşadığı yere özgü kültürel

farklılıklar, kişilik özellikleri gibi faktörlerin değişkenlik göstermesi nedeniyle cinsiyet faktörünün evlilik uyumu üzerindeki etkisinin değişebileceği düşünülebilir. Bununla birlikte yapılan araştırma kapsamında çiftlerin eğitim düzeyleri, eşlerin ikisinin de çalışıyor olması gibi etkenlerin de evlilik uyumunda kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılığın bulunmamasının nedeni olarak görülebilir. Günümüzde toplumsal cinsiyet rollerinin androjen bir yapıya doğru değişim göstermesi, kadın ve erkeğin çalışmasıyla da eşit bir bakış açısı kazanmaya başlamalarının da katkısı olarak düşünülebilir.

Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin yaş gruplarına göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Alan yazına bakıldığında yaş faktörünün evlilik uyumu ile hem anlamlı hem de anlamsız farklar gösterdiği dikkat çekmektedir. Gürsoy (2004), araştırmasında yaş ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamıştır. Buna karşın Fidanoğlu (2006) yaptığı çalışmasında evlilik uyumu ile yaşın anlamlı ilişkisine rastlamış olup çiftlerin yaşı arttıkça uyum puanlarının hem erkeklerde hem de kadınlarda düştüğü bulgusunu elde etmiştir. Eş seçiminde uyum sağlanmışsa, yaş ilerledikçe evlilikteki taşların yerine oturmasıyla evlilik uyumunun daha da artması beklenebilir. Tabi bunun yanı sıra uyumlu bir evlilik ile başlangıç yapıp, uzun evlilik yolcuğunda karşılaşılan olumsuzlukların da uyumu etkileyeceği ve yaş ilerledikçe uyumun düşeceği de bir olasılık olarak öngörülebilir.

Öğretmenlerin gruplandıkları çalıştığı okul kademesi durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anaokulu-lise, ortaokul-lise, ilkokul-lise kademesinde görev yapan öğretmenlerde anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Anaokulunda, ilkokulda, ortaokulda çalışan öğretmenlerin lisede çalışanlara göre evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışılan okul kademesinde öğrenci yaşının büyümesi, çalışma zorluğunun artması, öğrencilerin içinde bulundukları gelişimsel özelliklerin değişmesi ve ergenlik sürecine girmesi dikkate alınırsa, öğretmenlerin

çalışma hayatının özellikle lise kademesinde iken zorlaştırdığı ve yaşadığı olumlu olumsuz süreçleri ev hayatına taşımasıyla da evlilik uyumlarına etki edebileceği varsayılabilir.

Öğretmenlerin çalışma yılı değişkenine göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Alan yazına bakıldığında çalışma yılı ile evlilik uyumu arasında ilişki olmadığına dair bulgular bulunmaktadır. Ekşi ve diğerleri (2018) yaptığı çalışmada çalışma yılı değişkenin evlilik uyumu ile anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır.

Yapılan bu araştırma kapsamında öğretmenlerin gruplandıkları evlilik biçimleri ve evlilik süreleri ile evlilik uyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde genel olarak evlilik biçimi ve evlilik süresinin evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişki göstermediği yönündedir. Bu nedeninin de katılımcı, bölge, kişilik özellikleri, sosyo-kültürel faktörler, evlilik beklentisi gibi etkenlerin farklılık göstermesi olarak düşünülmektedir. Gürsoy (2004), yaptığı araştırmada evlilik biçimi ve evlilik süreleri değişkenleri ile evlilik uyumu arasında ilişki olmadığını saptamıştır. Yapılan bu çalışma kapsamında katılım gösteren öğretmenlerin % 78,4 flört ederek, severek şeklinde evlilik biçimine sahiptir. Buradan yola çıkarak günümüzde artık evliliklerin, çiftlerin birbirlerini tanımaları, flört ederek birbirlerine karşı duygusal bağ kurma imkânlarının daha ön planda olduğu düşünülmektedir. Görücü usulü evliliklerin de artık daha medeni boyuta taşındığı, yine çiftlerin birbirlerini tanımasına, flört etmesine imkân verildiği göz önüne alınırsa evlilik biçimlerinin birbirine benzer hale geldiği varsayılabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgularda öğretmenlerin gruplandıkları evlenme yaşları durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farka çok yakın bir değeri olduğu bulunmuştur. Ancak gruplar arasında da herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu çalışmadaki örneklem grubunun büyük çoğunluğunun 21-25 yaş ve daha ziyadesiyle 26-30 yaş arasında evlendiği saptanmıştır. Evlenme yaşının 26-30 yaşlarda

olmasının daha uyumlu evlilikler yapılması için uygun bir yaş dilimi olduğu söylenebilir. 26-30'lu yaşların bireyin meslek edinerek iş hayatına atıldığı, yaşam standartlarını kurmaya başladığı bir yaş dilimi olduğu düşünüldüğünde sağlıklı bir evliliğe adım atması vargısı kurulabilir.

Öğretmenlerin evlilik sayısı durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada birinci evliliği olan öğretmenlerin, iki ve üzeri evlilik yapan öğretmenlere göre evlilik uyum seviyelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Birden fazla evlilik yapan bireylerde evlilik sürecini hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle tecrübe etmesi söz konusudur. Bu sürecin de bireyin kurduğu diğer evliliklerinde farkında olarak ya da olmadan kıyaslama eğilimine girmesi, tecrübe ettiği evlilik makamına karşı kalıplaştırdığı beklentilerinin tam karşılanmaması üzerine evlilik uyumunu olumsuz etkileyebileceği düşünülebilir.

Öğretmenlerin çocuk sayısı durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Alan yazına bakıldığında çocuk sayısının evlilik uyum sürecini farklı açılardan etkilediğine yönelik geçmiş yıllara ait bulgulara rastlanmakla birlikte günümüzde yapılan çalışmalarda anlamlı bir ilişki olmadığına yönelik bulgular bulunmaktadır. Gürsoy (2004) yaptığı çalışmada çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında anlamlı fark bulunmadığını saptamıştır. Akbaş (2008) ve Çınar (2008) yaptıkları çalışmalarda çocuk sahibi olup olmama ile evlilik uyumu arasında anlamlı farkın olup olmadığını incelemiş çocuk sahibi olup olmama ile evlilik doyumu arasında anlamlı fark bulamamıştır. Ödemiş (2008) ise çalışmada çocuk olmayan kişilerin evlilikten aldıkları doyumun anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu bulmuştur. Günümüzde eğitilmiş çiftlerin aile planlaması yönünde daha bilinçli hareket ettiği, kendilerini hazır hissettiklerinde çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Bu çalışma belli bir eğitim seviyesinde olan öğretmen grubuyla çalışılmıştır. Öğretmenlerin çocuk kitlesiyle çalışması, çocuklara karşı bakış açısının geniş

olmasını sağlamaktadır. Çocuk sahibi olan öğretmenlerin sürece karşı daha aşına ve ılımlı olmaları dolayısıyla çiftlerin evlilik uyum sürecini pek etkilemeyeceği hatta olumlu katkılar sağlayabileceği düşünülebilir.

Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin öğrenim durumuna göre evlilik uyum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Araştırma kapsamında belli bir eğitim seviyesinde olan öğretmen grubuyla çalışılması nedeniyle ilişki bulunamadığı düşünülmektedir. Alan yazına bakıldığında farklı eğitim seviyelerine sahip katılımcılar üzerinde yapılan çalışmalarda anlamlı ilişkiler olduğuna dair bulgular bulunmaktadır. Ergin (2008) evli ve boşanmış kişiler üzerinde yaptığı çalışmasında farklı eğitim düzeyindeki kişilerle rastlamış olup eğitim seviyesinin evlilik uyumunu anlamlı yordadığını saptamıştır. Bireylerin eğitim seviyesi arttıkça iletişim ve problem çözme becerilerinde artış olabileceği dikkate alındığında eğitim düzeyinin evlilik uyumunu etkilemesi beklenebilir bir netice olabilir.

Öğretmenlerin mesleği severek seçme durumuna göre evlilik uyum seviyeleri karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Mesleği severek seçen öğretmenlerin evlilik uyum seviyelerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Kişinin meslek seçimi ve seçtiği mesleği severek yapması kendini gerçekleştirme süreci açısından önemli bir basamaktır. Severek icra edilen meslek başta kişiyi sonrasında çevresindekileri de mutlu eder. Kişinin günün büyük bir kısmını çalışarak geçirdiği dikkate alınırsa mesleğini sevmesi ve haz duymasının önemi daha iyi anlaşılır. Dolayısıyla mesleğinde doyum sağlayan ve mutlu olan kişinin ev hayatı da olumlu etkilenecek evlilik uyumuna etki edeceği düşünülmektedir.

Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin cinsiyet değişkenime göre tükenmişlik seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Cinsiyet değişkeninin tükenmişlik ile bağlantısı tartışmalıdır. Bazı araştırmalarda erkek ve kadınların tükenmişlik seviyeleri arasında anlamlı ilişkiler saptanırken bazılarında böyle bir farklılık söz konusu

olmadığı bulunmuştur. Literatüre bakıldığında yapılmış bazı çalışmalar yapılan bu araştırma bulgularını desteklemektedir. Dolunay (2002), Gündüz (2005), Polat, Ercengiz ve Tetik (2012) öğretmenlerin cinsiyetleri ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark göstermediğini saptamıştır. Kayabaşı (2008) araştırma sonuçlarında öğretmenlerin cinsiyetleri ile duygusal tükenmişlik ve duyarsızlaşma seviyeleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirtirken, öğretmenlerin cinsiyetleri ile kişisel başarısızlık arasında anlamlı fark olduğunu bulunmuştur. Şanlı ve Tan (2017) yaptığı araştırmasında duyarsızlaşma puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmış olup erkek öğretmenlerinin kadın öğretmenlerden daha düşük duyarsızlaşma puanları olduğu görülmüştür. Diri ve Kırıl (2016) çalışmasında erkek öğretmenlerin kişisel başarı boyutundaki tükenmişlik seviyelerinin kadın öğretmenlerden anlamlı düzeyde düşük olduğunu saptamıştır. Bu araştırma kapsamında cinsiyet değişkeninin tükenmişlik ile arasında ilişki olmaması bölgesel bir etken olarak düşünülebilir. Yaşam şartlarının rahat oluşu, kadın ve erkeğin eşit davrandığı ve genelde memur ile emekli kesimin yaşadığı bir şehir olması olarak açıklanabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgularda öğretmenlerin yaş değişkenine göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin tükenmişlik ölçeğinin alt kategorilerinden duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir ilişki göstermediği bulunmuştur. Buna karşın öğretmenlerin duygusal tükenme düzeylerinin yaş değişkeni ile anlamlı bir fark gösterdiği bulunmuştur. 20-35 yaş arası görev yapan öğretmenlerin 36-45 yaş arası görev yapanlara göre duygusal tükenme düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde diğer araştırmalardan elde edilen verilerin araştırmaya benzer bulgular göstermektedir. Polat, Ercengiz ve Tetik (2012) çalışmasında öğretmenlerin yaşı ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı farkın olmadığına dair bulgulara ulaşmıştır. Diri ve Kırıl (2016) yaptığı çalışmasında 30 yaş ve altındaki öğretmenlerin duyarsızlaşma boyutundaki tükenmişlik seviyelerinin, 31-35 yaş ile 36-40 yaş

grubundaki öğretmenlerin tükenmişlik seviyelerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. Tuğrul ve Çelik (2002) çalışmasında tam aksine yaş değişkeninin ile tükenmişliği etkilediğine ilişkin bulgular elde etmiş olup genç öğretmenlerde tükenmişliğin daha çok yaşadıklarını, ilerleyen yaşlarda azaldığını saptamıştır. Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin yaşının tükenmişlik seviyelerinde başlı başına etkili olmadığı farklı yaşlarda da tükenmişlik yaşayabilecekleri görülmektedir. Bu çalışma kapsamında duygusal tükenme düzeylerinin yaş ilerledikçe ortaya çıkma durumu mesleki tecrübe kazanma üzerine zamanla beklentilerinin karşılığını tam bulamama olarak açıklanabilir.

Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin çalıştığı okul kademesi durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin çalıştığı okul kademesine göre anlamlı bir ilişki gösterdiği bulunmuştur. Öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinde ilkökul-lise kademesinde görev yapan öğretmenlerde anlamlı farklılık bulunmuştur. İlkokulda çalışan öğretmenlerin lisede çalışanlara göre duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde okul kademesi değişkeninin genelde tükenmişlik durumunu etkilemediğine ilişkin sonuçlara vermektedir. Şanlı ve Tan (2017) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin çalıştığı okul kademesine göre tükenmişlik seviyeleri arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Çalışma kapsamında öğretmenlerin çalıştığı okul kademesi değişkeninin tükenmişlik düzeylerine etki etmesinde hızla gelişen ve değişen teknolojik gelişmeler olarak açıklanabilir. Günümüzde artık her an elimizde yer alan teknoloji ürünü cihazların gençlerimizi hem olumlu hem de olumsuz olarak etkilediği kaçınılmazdır. Özellikle lise kademesine devam eden gençlerimizin daha asi ve söz dinlemeyen sinirli bir yapıya bürünmesinde teknolojik araçların etkisi büyüktür. Davranışlarında olumsuz etkilere sebep olduğu ve bu süreci de hem aile hayatında hem okul yaşantısında yansıttığı aşikârdır. Yeni

nesil gençlerimizle baş etme yöntemleri konusunda yetersiz kalan öğretmenlerin de zamanla tükenmişlik süreci yaşaması mümkün görünmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin çalışma yılı durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında elde edilen analiz sonuçlarında öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde çalışma yılı ile tükenmişlik arasında net bir ilişki ortaya konmadığı, bazı araştırmalarda etkili olduğu bazılarındaysa ilişki olmadığına dair bulguların olduğu görülmektedir. Şanlı ve Tan (2017), Polat, Tetik ve Ercengiz (2012) ile Kayabaşı (2008) çalışmalarında, öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile tükenmişlik seviyeleri arasında anlamlı bir farka rastlamadıklarını bulgulamıştır. Şahin (2007)'in yaptığı çalışmada ise mesleki kıdem değişkeninin duygusal tükenme ve duyarsızlaşmada üzerinde ilişkili olduğunu buna rağmen kişisel başarı düzeyinde ise ilişkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Genel kapsamda süreç ele alındığında uzun yıllardır çalışan öğretmenlerin mesleğe karşı heveslerini yitirmeleri, performans düşüklüğü yaşamaları, aynı problemler üzerinde çalışmaktan artık yılgınlık duymaları tükenmişlik sürecini tetikleyebilir.

Yapılan bu araştırmadan elde edilen analiz sonuçlarında öğretmenlerin evlilik biçimleri, evlenme yaşları ve evlilik süresi değişkenleri ile tükenmişlik düzeyleri duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık alt kategorilerine göre karşılaştırılmış olup anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Alan yazında bu değişkenleri içeren sonuçlara pek rastlanmamıştır. Bu çalışma kapsamında değerlendirildiğinde evlilik biçimi ve evlenme yaşının tükenmişliği tetikleyici değişkenler olmadığı kanısına varılmıştır. Gerek evlilik biçimi gerekse de evlenme yaşı daha ziyade bir karar aşamasını içerdiğinden tükenmişlik sürecini etkileyebilir. Ancak evliliğin süresi uzun ve yıpratıcı yılları kapsıyorsa tükenmişlik sürecinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında öğretmenlerin evlilik sayısı durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında ortaya çıkan analiz sonuçlarında öğretmenlerin duygusal tükenme, kişisel başarısızlık düzeylerinin evlilik sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Ancak öğretmenlerin duyarsızlaşma düzeyleri ile evlilik sayıları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Birinci evliliği olan öğretmenlerin, iki ve üzeri evlilik yapan öğretmenlere göre duyarsızlaşma seviyelerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. İlk ve tek evlilik yapan çiftlerde uzun yıllar sonra duyarsızlaşma yaşanması mümkün olabilir. Evliliğin zaman aşımına uğraması, yaşanan olumsuzluklar, gitgide çiftler arasındaki heyecanın yitirilmesi, yaşam telaşesine kapılıp evliliğin monoton bir hal almasıyla duyguların tarafsızlaşması kaçınılmazdır. Bu sürecin de çiftlerdeki tükenmişlik durumunu etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma kapsamında öğretmenlerin çocuk sayısı ile tükenmişlik seviyeleri karşılaştırıldığında elde edilen analiz sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık seviyelerinin çocuk sayıları göre anlamlı bir ilişki göstermediği bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalardan ortaya çıkan sonuçlar bu bulguyla örtüşmektedir. Diri ve Kıral (2016), Umay (2015) çalışmalarında tükenmişlik ile çocuk sayısı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını saptamışlardır. Ekici (2017) okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlikleri ile çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Kimi araştırmalarda da daha farklı bulgulara ulaşılmıştır. Filiz (2014) ve Demirhan (2011) araştırmalarında çocuk sayısı değişkeninin tükenmişlik üzerinde etkili olduğuna dair bulgular sunmaktadır. Sahip olunan çocuk durumunu yalın olarak tükenmişlikle ilişkilendirmek çok da mümkün değildir. Çocuk kavramı bir aile birlikteliği süreci içinde sağlıklı kurulan evliliklerde olduğu düşünülürse tükenmişlik sürecini tetiklemeyebilir. Ancak sağlıksız olarak inşa edilen evliliklerde dünyaya gelen çocukların çiftlerin hem evlilik hayatını hem de iş hayatını etkileyeceği kaçınılmazdır. Başka bir açıdan bakılacak olursa dünyaya

gelen çocukların da sağlıklı olması da gerek tükenmişlik sürecini gerekse de aile birlikteliğini etkileyebilir. Engelli ya da ciddi sağlık problemi yaşayan çocuğa ebeveynlik yapmanın da eşlerin hayat akışlarını zorlanmalarına sebep olmaktadır.

Çalışma kapsamında öğretmenlerin öğrenim durumuna ile tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur Buna karşın öğretmenlerin kişisel başarısızlık düzeylerinin öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Lisans- lisansüstü mezunu olan öğretmenlerde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Lisans mezunu olan öğretmenlerin lisansüstü mezunu olan öğretmenlere göre kişisel başarısızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kişinin kendini geliştirdikçe özgüveninin artması beklenen bir sonuçtur. Gelişen teknoloji ile birlikte kişinin yeni bilgiler edinmesi, bilgilerini güncelleyerek daha aydın bir bakış açısına kavuşması bireyi olumlu olarak tetiklemektedir.

Çalışma kapsamında öğretmenlerin gruplandıkları mesleği severek seçme durumuna göre tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin kişisel başarısızlık seviyelerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı bir ilişki göstermediği bulunmuştur. Buna karşın öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinin mesleği severek seçme durumuna göre anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Yani bu araştırmaya göre mesleği severek seçen öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinin daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Meslek seçimi insan hayatı için önemli bir dönüm noktasıdır. Çünkü kişi seçtiği mesleği icra ederek yaşamını sürdürmektedir. Bireyler günün uzun bir kısmını iş yerlerinde geçirmektedir. Bu nedenlerden dolayı mesleğin severek seçilmesi, meslekten alınan doyum ve hazzın bireye katkıları yadsınamaz. Kişi severek yaptığı, mutlu ve huzurlu olduğu bir iş ortamında çalıştığında hem verimi hem de iş performansı yükseleceğinden hizmet verdiği kesime daha yararlı olacaktır.

Yapılan bu çalışmada öğretmenlerde evlilik uyumu ile tükenmişlik düzeyleri tükenmişliğin alt kategorileri olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin evlilik uyumları ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarısızlık düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır. Evlilik uyumu arttığında duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık düzeylerinin azaldığı anlaşılmaktadır. Araştırmadaki bu bulgu diğer çalışmalarla da desteklenmektedir. Çelik (2018) çalışmasında öğretmenlerin evlilik uyumu ve tükenmişlik düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu, evlilik doyumu arttıkça tükenmişlik azaldığını saptamıştır. Evlilikte uyumu yakalayan bireylerin mesleklerinde de mutlu çalışmaları, verim elde etmeleri ve yaptığı işten doyum sağlamaları beklenen bir olgu olarak düşünülebilir.

5.2. Öneriler

Çanakkale’de yapılan bu araştırmadan sonra diğer bölgeler de yer alan illerden de dâhil edilerek içerikli bir çalışma yapılabilir. Öğretmenlerin yaşadıkları bölgenin kültürel özelliklerinin, yaşam koşullarının da dikkate alındığı bir çalışma planlanabilir.

Eşlerin her ikisinin de öğretmen olduğu ya da aynı mesleği icra eden çiftler üzerinde evlilik uyumuna yönelik bir çalışma yapılması daha spesifik sonuçların elde edilmesini mümkün kılınabilir.

Farklı kültürlerle evlilik kuran çiftler ile aynı kültürlerde yaşayan çiftlerin evlilik uyumu süreci karşılaştırılabilir. Bu şekilde kültür etkenin farklı açılardan sonuçları değerlendirilebilir.

Reşit durumda değilken kurulan ve şuanda belli bir yaşa ulaşmış evli çiftlerin evlilik uyum düzeylerinin ve tükenmişlik durumlarının reşit yaşta iken evlenen çiftlerle karşılaştırılması yapılabilir.

Köyde ve şehir hayatında yaşayan yaşlı çiftlerin evlilik uyumları farklı değişkenler açısından irdelenebilir.

Evlilik uyumu düşük olan çiftleri tespit ederek oluşturulan gönüllü bir gruba eğitim ya da danışmanlık hizmeti sunulabilir. Belli bir aşamadan sonra ölçeği tekrar uygulayarak yapılan hizmetin işlerliği test edilebilir. Bu sayede boşanma eğiliminde olan çiftlere de olumlu yönde katkı sağlanabilir.

Çalışma kapsamında özellikle lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin gerek evlilik uyumları gerekse de tükenmişlik düzeylerinin olumsuz olarak etkilendiği saptanmıştır. Hızla gelişen ve değişen teknolojinin gençlerimize olumlu olduğu kadar olumsuz katkıları da bulunmaktadır. Bu sürecin gençlerimizi hem aile hayatını hem de okul hayatını olumsuz etkilediği kaçınılmazdır. Bu kesimle vakit geçiren ailelere hizmet veren kesimdeki öğretmenlere ve gençlerimize yönelik iş birliği sağlanarak yapılacak kapsamlı bir hizmet içi eğitim ve rehberlik programları düzenlenmesinin toplum yararına olacağı düşünülmektedir. Okul rehberlik servislerinin ihtiyaç duyan tüm öğrencilere ve velilere bireysel veya gruba danışmanlık yapacağı hususunda toplumun aydınlatılması sağlanmalıdır. Bu sayede veli en yakında okula giderek destek almak istediği konularda daha hızlı çözüme ulaşacağı konusunda bilinçlenmiş olacaktır.

Öncelikle lise kademesi olmak üzere tüm kademelerde görev yapan öğretmenlerin tükenmişliklerine yönelik, bu sürecin üstesinden gelmesinde yol gösterici rehberlik hizmetleri sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Açık, Ö. (2008). *Evlilik Uyumu Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi).Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Akbaş, M. (2008). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*(Yüksek Lisans Tezi).Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Binici Azizoğlu, S. (2000). *Psikolojik Yardım İçin Başvuruda Bulunan ve Bulunmayan Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerini Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Can Gül, F. (2015). *Engelli Çocuğu Olan Ve Olmayan Ebeveynlerin Evlilik Uyumu Ve Yaşam Doyumu Ve Etkileyen Faktörler* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çakır, S. (2008). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Ana-Babalarına Bağlanma Düzeyleri ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi).Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çam, O. (1995). *Tükenmişlik*, İzmir: Saray Medikal Yayıncılık.
- Çapri, B. ve Gökçakan ,Z. (2013). Eş Tükenmişliğini Yordayan Değişkenler. *Elementary Education Online*, 12(2), 561-574.
- Çelik, C.K. ve Koçak, R. (2009). Okul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikleri İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31), 52-60.
- Çelik, E. (2009). *Evli Öğretmenlerin Bağlanma Stili, Denetim Odağı ve Bazı Nitelikleri Açısından Evlilik Uyum Düzeylerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Çelik, M. (2018). Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Yaşam Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerine Göre İncelenmesi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 5(2), 40-52.
- Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyum ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13 (1), 223-238.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demir Erbil, D. (2016). *Evli ve Çalışan Bireylerin Çalışma Yaşam Kalitesinin Evlilik Uyumuna Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirhan Harmanda, E. (2011). *Ankara İl Merkezinde Görev Yapan Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Çocuklarda Görülen İstenmeyen Davranışları Değerlendirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirtaş, H. ve Hasan, G. (2002), *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Diri, M. S. ve Kırıl, E. (2016). Ortaokul Öğretmenlerinin İş Doyumlarının Mesleki Tükenmişlik Düzeylerine Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39,125-149.
- Dincerol, C. (2013). *Tükenmişlik Sendromunun Mesleki Tükenmişlik Ve İş Tükenmişliği Açısından İncelenmesi: Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durak, Y.H. ve Seferoğlu, S.S. (2017). Öğretmenlerde Tükenmişlik Duygusunun Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gefad / Gujgef Dergisi*, 37(2), 759-788.

- Dolunay, B.A. (2002). Keçiören İlçesi “Genel Liseler Ve Teknik-Ticaret-Meslek Liselerinde Görevli Öğretmenlerde Tükenmişlik Durumu” Araştırması. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 55(1), 51-62.
- Ekici, Y.F. (2017). Mesleki Tükenmişlik Açısından Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 425-446.
- Ekşi, H. ve Kahraman, Z. (2012). Bir Evlilik Ve Aile Hayatı Eğitim Programının Evli Kadınlarda Evlilik Uyumuna Ve Aile Sistemine Etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, 129-145
- Ekşi, H., Güneş, F., Yaman, N. (2018). Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Oluşları ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 203-233.
- Erbek, E., Beştepe E., Akar, H., Eradamlar, N., Alpkan, R. L. (2005). Evlilik Uyum. *Düşünen Adam*, 18 (1), 39-47.
- Ergin, C. (1992). Doktor ve Hemşirelerde Tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Uyarlanması. *Türk Psikologlar Derneği Yayınları*, 143-154.
- Ergin Güçlü, N. (2008). *Evli Ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumunu Ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2003). Evlilik İlişisini Geliştirme Programının Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerini Değerlendirmelerine Etkisi. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 11(3), 219-226.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik Uyumunu, Mizah Tarzı Ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Fidanoğlu, O. (2007). *Evlilik Uyumu İle Eşlerin Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki Ve Diğer Sosyo demografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Filiz, Z. (2014). Öğretmenlerin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*. 10(23), 151-171.
- Girgin, G. (2011). Bir Grup İlköğretim Öğretmeninde Tükenmişlik Sendromu. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi*, 31, 602- 608.
- Gürsoy, Ç.F. (2004). *Kaygı Ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu İle İlişkisi*(Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Gündüz, B. (2005). İlköğretim Öğretmenlerinde Tükenmişlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 152-166.
- Hayırlı, O. (2018). *Akademisyenler Örneği Üzerinden Evlilik Uyumu ve İş Tükenmişliği Bağlantısının İncelenmesi* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hurşitoğlu, O. (2017). *Araştırma Görevlisi Olarak Çalışan Doktorlarda Tükenmişlik Sendromunu Etkileyen Faktörler Ve Tükenmişlik Sendromunun Savunma Biçimleri İle İlişkisi* (Uzmanlık Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahramanmaraş.
- Hortaçsu, N. (2007). Family- Versus Couple-Initiated Marriages In Turkey: Similarities And Differences Over The Family Life Cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10, 103-116.
- İrkılata, N. A. (2010). *İş-Aile Çatışmasının, Aile İçi İlişkiler Ve Sosyal Hayat Üzerindeki Etkileri: Özel Kurumlarda Çalışan Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama (Antalya)* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Izgar, H. (2001). *Okul Yöneticilerinde Tükenmişlik*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Johnson S.L. ve Jacob T. (2000). Sequential Interactions İn The Marital Communication Of Depressed Men And Women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68 (1), 4-12.
- Jackson, S. E. ve Schuler, R. S. (1983). Preventing Employee Burnout. *Personnel*, 58-68.
- Karaman, P. (2009). *Örgütsel Adalet Algısı İle Tükenmişlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kayabaşı, Y. (2008). Bazı Değişkenler Açısından Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 191-210.
- Koçak, R. (2009). Okul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 65-83.
- Kublay, D. (2013). *Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Trabzon.
- Maslach, C. ve Jackson, S. E. (1981). The Measurement Of Experienced Burnout. *Journal Of Occupational Behavior*, 2, 99-113.
- Ödemiş, H. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özben, Ş. ve Argun, Y. (2005). Sosyo-demografik Özelliklere Göre İlköğretim Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 27-37.
- Özgül, F. ve Atan, T. (2016). Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi (Ordu İli Örneği). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2).
- Özgüven, İ.E. (2000). Evlilik ve Aile Terapisi. PDREM Yayınları.

- Peker, R. (2002). Anaokulu, İlköğretim Ve Lise Öğretmenlerinde Mesleki Tükenmişliğin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 319-331.
- Polat, S.,Ercengiz, M. ve Tetik, H. (2012). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişliklerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 152-173.
- Potter, B.A. (1998). Overcoming Job Burnout. CA: Roning Publishing.
- Sandıkcı, E. (2010). *Stresin Tükenmişlik Boyutları Üzerindeki Etkisi: Diyarbakır’da Öğretmenler Üzerinde Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Seferoğlu, S.S., Yıldız, H. ve Avcı Yücel, Ü. (2014). Öğretmenlerde Tükenmişlik: Tükenmişliğin Göstergeleri ve Bu Göstergelerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(174), 348-364.
- Şahin, D. 2007.Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi (Ankara İli İlk ve Ortaöğretim Okulları Örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara.
- Şahin, H. (2017). *Evli Bireylerin Otomatik Düşünce Kalıplarının Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Şahin Yüksel, F. ve Sarıdemir, T. (2017). Okul Müdürlerinin Liderlik Stillerine Göre Öğretmenlerin Yaşam Doyumlarının Ve Evlilik Doyumlarının İncelenmesi. *Gefad / Gıjgef Dergisi*, 37(1), 391-425.
- Şanlı, Ö. ve Tan, Ç. (2017). Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi The Journal of International Social Sciences*, 27 (2), 131-142.

- Tuğrul, B. ve Çelik, E. 2002. Normal Çocuklarla Çalışan Anaokulu Öğretmenlerinde Tükenmişlik. *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (12).
- Tutarel Kışlak, Ş. (1999). Evlilik Uyum Ölçeğinin Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması. 3P (*Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji*) *Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Tutarel Kışlak, Ş. (2002). İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ): Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Kriz Dergisi*, 10, 37-44.
- Turanlı, P. (2010). *Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu İle Benlik Saygısı Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Umay, G. (2015). *Psikolojik Danışman ve Rehberlik Öğretmenlerinin İş Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeylerinin İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yeşiltepe, S. S. (2011). *Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Oluş ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yağcı, C. (2017). *Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na Bağlı Çocuk Refahı Kurumlarında Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanlarının İş Yükleri Ve Tükenmişlik Düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Koceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yazıcı, E. (2016). *Understanding The Impact Of Parental Quality, Marital Adjustment And Family Functioning on Behavior Problems Adolescents* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeter, N. (2017). *Kadınların İş Doyumu İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yıldırım, H. (2018). *Polislerde Evlilik Uyumu Ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi: Karaman Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldız, E. (2011). *Eğitimcilerde Tükenmişlik (Rehber Öğretmenler Üzerinde Bir Araştırma)* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yılmaz, B. (2010). *Resmi Ve Özel İlköğretim Okullarındaki Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Yılmaz, E.S., Yazıcı, N. ve Yazıcı, H. (2014). Öğretmen Ve Yönetici Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 24. Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER357>
- Yaşar, F. (2009). *İlköğretime Devam Eden Öğrencilerin Anne-Çocuk İlişkisini Kabul Ve Reddedici Algılama Düzeyinin Annenin Evlilik Doyumu Ve Evlilik Uyumu Düzeyiyle İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yüceol, G.P. (2016). *Evliliğin Belirleyicileri Modeli Temelinde Evlilik Uyumu, Algılanan Sosyal Destek, Çalışma Durumu, Değerler Ve Anne Çocuk İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

Ek 1: Demografik Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz ☐ Kadın ☐ Erkek	5) Evlilik biçiminiz ☐ Görücü Usulü ☐ Flört Ederek, Severe	8) Kaçını evliliğiniz ☐ 1 ☐ 2 ve üzeri
2) Yaşınız ☐ 20-35 arası ☐ 36-45 arası ☐ 46 ve üstü yaş	6) Evlendiğiniz yaş ☐ 18-20 yaş ☐ 21-25 yaş ☐ 26-30 yaş ☐ 31 ve üstü yaş	9) Çocuk sayısı ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ve üzeri
3) Çalıştığınız okul kademesi ☐ Anaokulu ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise	7) Evlilik süreniz ☐ 0-5 yıl ☐ 6-9 yıl ☐ 10 yıl ve üstü	10) Öğrenim Durumuz ☐ Yükseköğul ☐ Lisans ☐ Lisans üstü
4) Çalışma yılınız ☐ 0-9 yıl ☐ 10-14 yıl ☐ 15 yıl ve üstü		11) Mesleğini severe mi seçtiniz? ☐ Evet ☐ Hayır

Ek 2:Maslach Tükenmişlik Envanteri

Lütfen aşağıda yer alan ifadeleri hangi sıklıkta yaşadığınızı belirtiniz. Örneğin; ifadeye yer alan durum size tamamen uyuyorsa, “Her Zaman” seçeneğini; ifadedeki durum size hiç uygun değilse, “Hiçbir Zaman” seçeneğini “X” ile işaretleyiniz.	Hiçbir Zaman	Çok Nadir	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
1. İşimden soğuduğumu hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
2. İş dönüşü kendimi ruhen tükenmiş hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
3. Sabah kalktığımda bir daha bu işi kaldıramayacağımı hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
4. İşim gereği karşılaştığım insanların ne hissettiğini hemen anlarım.	( )	( )	( )	( )	( )
5. İşim gereği karşılaştığım bazı kimselere sanki insan değilmiş gibi davrandığımı fark ediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
6. Bütün gün insanlarla uğraşmak benim için çok yıpratıcı.	( )	( )	( )	( )	( )
7. İşim gereği karşılaştığım insanların sorunlarına en uygun çözüm yollarını bulurum.	( )	( )	( )	( )	( )
8. Yaptığım işten tüendiğimi hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
9. Yaptığım iş sayesinde insanların yaşamlarına katkıda bulunduğuma inanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
10. Bu işte çalışmaya başladığımdan beri insanlara karşı sertleştim.	( )	( )	( )	( )	( )
11. Bu işin beni giderek katılaştırmasından korkuyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
12. Çok şeyler yapabilecek güçteyim.	( )	( )	( )	( )	( )
13. İşimin beni kısıtladığını hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
14. İşimde çok fazla çalıştığımı hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
15. İşim gereği karşılaştığım insanlara ne olduğu umrumda değil.	( )	( )	( )	( )	( )
16. Doğrudan doğruya insanlarla çalışmak bende çok fazla stres yaratıyor.	( )	( )	( )	( )	( )
17. İşim gereği karşılaştığım insanlarla aramda rahat bir hava yaratırım.	( )	( )	( )	( )	( )
18. İnsanlarla yakın bir çalışmadan sonra kendimi canlanmış hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
19. Bu işte birçok kayda değer başarı elde ettim.	( )	( )	( )	( )	( )
20. Yolun sonuna geldiğimi hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
21. İşimdeki duygusal sorunlara serin kanlılıkla yaklaşırım.	( )	( )	( )	( )	( )
22. İşim gereği karşılaştığım insanların bazı problemlerini sanki ben yaratmışım gibi davrandıklarını hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

Ek 3: Evlilik Uyum Ölçeği

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

*	*	*	*	*	*	*
Çok Mutsuz			Mutlu			Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme	( )	( )	( )	( )	( )	( )
3. Boş zaman etkinlikleri	( )	( )	( )	( )	( )	( )
4. Duyguların ifadesi	( )	( )	( )	( )	( )	( )
5. Arkadaşlar	( )	( )	( )	( )	( )	( )
6. Cinsel ilişkiler	( )	( )	( )	( )	( )	( )
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)	( )	( )	( )	( )	( )	( )
8. Yaşam felsefesi	( )	( )	( )	( )	( )	( )
9. Eşin akrabalarıyla anlaşma	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- ( ) Erkeğin susması ile
 ( ) Kadının susması ile
 ( ) Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- ( ) Hepsini
 ( ) Bazılarını
 ( ) Çok azını
 ( ) Hiç birini

12. Boş zamanlarımızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- ( ) Dışarıda bir şeyler yapmayı
 ( ) Evde oturmayı

13. Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- ( ) Dışarıda bir şeyler yapmayı
 ( ) Evde oturmayı

14. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- ( ) Sık sık
 ( ) Arada sırada
 ( ) Çok seyrek
 ( ) Hiçbir zaman

15. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

- ( ) Aynı kişiyle evlenirdiniz
 ( ) Farklı bir kişiyle evlenirdiniz
 ( ) Hiç evlenmediniz

16. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- ( ) Hemen hemen hiçbir zaman
 ( ) Nadiren
 ( ) Çoğu konularda
 ( ) Her konuda

Ek 4: Evlilik Uyum Ölçeği İzni

Evlilik Uyumu Ölçeği Kullanım İzni

NURAY YOLDAŞ

16.04.2019 Sal 22:02

kislak@ankara.edu.tr; sennurkislak@hotmail.com ✓

Merhabalar Sayın Prof. Dr. Şennur Tutarel-Kışlak Hocam, Ben Uludağ Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik'te yüksek lisans öğrencisiyim. Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ve Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi üzerine tez çalışması planlamaktayım. İzniniz olursa tez çalışmamda kullanmak üzere geçerlilik ve güvenirliğini yaptığınız "Evlilik Uyumu Ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Bu konuda yardımcı olursanız çok sevinirim. Saygılarımla, iyi çalışmalar diliyorum.

Evlilikte Uyum Ölçeği

17.04.2019 Çar 21:04 tarihinde yanıtladınız

sennur tk <sennurkislak@hotmail.com>

17.04.2019 Çar 01:48

Siz ✓

Evlilikte Uyum Ölçeği.docx

17 KB

✓ 9 ekin (6 MB) tümünü göster Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Merhaba,
Ekte ölçek ve makale var. Çalışmanızda kullanabilirsiniz.
Puanlamayı doğru yapmak için makalenin tümünü iyi okuyunuz.
İyi günler
Şennur Kışlak

Prof.Dr.Şennur Tutarel Kışlak
Ankara Üniversitesi
DTCH Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
Sıhhiye-Ankara
0312 310 32 80/1401

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı: Bursa - 1982

Öğr. Gördüğü Kurumlar:

Lise : Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Bölümü, 2000 Mezunu, BURSA

Lisans : Hacettepe Üniversitesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü,
2007 Mezunu, ANKARA

Yüksek Lisans :Uludağ Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Bölümü, BURSA

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce- Orta

Medeni Durum: Evli

Çalıştığı Kurumlar:

2015ASPB Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü (Çanakkale) (halen devam ediyor)

2013ASPB Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü (Çanakkale)

2012SHÇEK Hamiyyet Feridun Sözen Sevgi Evleri Çocuk Yuvası (Çanakkale)

2011 SHÇEK Alibey Çocuk Yuvası (Balıkesir)

2010 Akol Akademi Bale ve Sanat Okulu (Çanakkale)

2009 Özel Beyaz Okyanus Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Bursa)

2007 Özel İlk Bursa Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Bursa)

20 / 08 / 2019

Nuray HIDIR

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Nuray HİDİR
Tez Adı	Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ve Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Eğitim Bilimleri
Tez Türü	Yüksek Lisans Tezi
Tez Danışman(lar)ı	Prof. Dr. M. Reşat PEKER
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) izni	☒ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama izni	☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin Veriyorum

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 30.09.2019

İmza :

